

SUÇ SONUCU OLUŞAN GEBELİĞİN SONLANDIRILMASINA İLİŞKİN DÜZENLEMENİN (TCK m. 99/6) BELİRSİZLİĞİ VE YARATTIĞI SORUNLAR

*Problems and Uncertainty of Regulation
on Abortion of Pregnancy Resulting from a Crime*

Meral EKİCİ*

Özlem ÇELİK BAŞBOZKURT**

Özet

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu m. 99/6'da kendisine karşı işlenen bir suç sonucu hamile kalan kadının gebeliğini 21. haftaya kadar sonlandırabileceğini düzenlemiştir. Bu düzenlemeye göre; suç sonucu gebe kalmış bir kadının gebeliğinin 21. haftaya kadar uzman hekimler tarafından hastane ortamında sonlandırılması halinde, gebeliği sona erdirene ceza verilmeyecektir. Düzenleme ilk bakışta açık görüne de öğretide eleştirilere, uygulamada ise sorunlara neden olmaktadır. Bu bağlamda; kurumun hukuki niteliği, gebeliğin oluşmasına neden olan öncül suçların neler olabileceği, gebeliğin suç sonucu meydana geldiğinin nasıl tespit edileceği ve son olarak gebeliğin sonlandırılmasında kimlerin rızasının alınması gerektiği sorularının cevaplanması gerekmektedir. Çalışmamızda bu sorular ayrı başlıklar altında ele alınmış ve çözüm önerileri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çocuk düşürtme, gebeliğin sonlandırılmasında süre, suç sonucu oluşmuş gebelik, öncül suç, rıza

Abstract

Article 99/6 of the Turkish Penal Code, Law No 5237, stipulates that a woman who becomes pregnant as a result of a crime committed against her can have her pregnancy aborted until the 21st week of pregnancy. According to this provision, if the pregnancy of a woman who has become pregnant as a result of a crime is aborted in a hospital environment by specialist physicians until the 21st week, the abortion will not be punished. Although the regulation of this provision seems clear, it causes criticism in the doctrine and problems in practice. In this context, it is necessary to answer the questions regarding the nature of the institution, the antecedent crimes that cause the occurrence of pregnancy, the determination of the occurrence of pregnancy resulting from a crime, and finally, from whom the consent to the abortion of pregnancy is obtained. In our study, these questions are discussed under separate headings. Proposed solutions are also presented.

Keywords: Abortion, duration of abortion, pregnancy resulting from a crime, antecedent crimes, consent

➤ *Bu makale Etik Kurul iznine tabi değildir/This article is not subject to Ethics Committee permission.*

➤ *Makale Geliş Tarihi/Article Received Date: 13.01.2025*

➤ *Yayın Kurulu Kabul Tarihi/Editorial Board Acceptance Date: 22.07.2025*

* Doç. Dr., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı, meral.ekici@asbu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-5857-5662>

** Öğr. Gör. Dr., Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, Güvenlik Bilimleri Fakültesi, Hukuk Bilimleri Bölümü, ocelikbasbozkurt@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-0821-6944>

GİRİŞ

Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) "Çocuk Düşürtme" başlıklı 99. maddesinin 6. fıkrasında: "Kadının mağduru olduğu bir suç sonucu gebe kalması halinde, süresi yirmi haftadan fazla olmamak ve kadının rızası olmak koşuluyla, gebeliği sona erdirene ceza verilmez. Ancak, bunun için gebeliğin uzman hekimler tarafından hastane ortamında sona erdirilmesi gerekir." hükmü yer almaktadır.¹ Bu hükme göre kendisine karşı işlenen bir suç sonucu gebe kalan kadının gebeliği 21. haftaya kadar sonlandırılabilir.² Böyle bir düzenlemeye neden gerek duyulduğu ve düzenlemenin nasıl yorumlanması gerektiği konusunda, Kanunun gerekçesinde açıklama yapılmamıştır.

Söz konusu düzenleme öğretide tartışmalara, uygulamada ise pek çok probleme neden olmaktadır. Bu tartışmalardan ilki kurumun hukuki niteliğine ilişkindir. Hükmün bir hukuka uygunluk nedeni mi, kusurluluğu kaldıran hal mi yoksa şahsi cezasızlık sebebi mi olduğunu kanun metninden veya gerekçeden çıkarmak mümkün değildir. Ancak TCK m. 99/6'nın hukuki niteliği konusunda ulaşılabilecek sonuçlar, hekim ve gebe kadın hakkında verilecek hüküm açısından belirleyicidir. Bu nedenle hükmün hukuki niteliğinin ne olduğu önemli bir konudur.

Düzenlemeden kaynaklanan ikinci sorun; TCK m. 99/6'da yer alan gebeliğin "kadının mağduru olduğu bir suç sonucu" oluşmuş olması ifadesinin anlam ve kapsamının belirsizliğidir. Bu durum TCK m. 99/6 açısından çözülmesi gereken bir "öncül suç" sorununa neden olmaktadır. Kanun koyucu, TCK m. 99/6'da gebeliğin kadının mağduru olduğu hangi suç veya suçların sonucunda oluşmuş olması gerektiğine ilişkin bir sınırlama yapmak³ ve TCK m. 99/6 açısından öncül

¹ 765 sayılı TCK m. 472'de çocuk düşürme ve düşürtme suçlarının "şeref ve namusu kurtarma" saikiyle işlenmesi cezayı hafifleten bir neden kabul edilmekteydi. 765 sayılı TCK m. 472: "471'inci madde dışında bu fasılda yazılı olan fiiller kendisinin veya akrabasının şeref ve namusunu kurtarmak için işlenmiş ise verilecek ceza yarıdan üçte ikiye kadar indirilir." şeklindeydi. 2001 Türk Ceza Kanunu Tasarısının "suç sonucu gebelik" başlıklı 154. maddesinde ise şu düzenleme önerilmiştir: "154 üncü madde dışında kadının mağduru olduğu bir suç sonucu gebe kalması halinde çocuğu düşürüne veya düşürtene ceza verilmez". Bkz. Sulhi Dönmezer, *Kişilere ve Mala Karşı Cürümler* (16. Bası Beta Basım 2001) 210.

² Sürenin belirlenmesinde TCK'nın kabul sürecinde tasarı üzerine çalışan Adalet Komisyonunda ve Adalet Alt Komisyonunda yapılan tartışmalar etkili olmuştur. 2003 Ceza Kanunu Tasarısında bir süre sınırlaması yapılmamasına rağmen, Adalet Alt Komisyonunda ceninin dış ortamda yaşayabilme süresi dikkate alınarak 24 haftalık bir sınırlama getirilmiştir. Ancak Adalet Komisyonunda suç sonucu oluşan gebeliğin sonlandırılması için 24 hafta beklenmesinin haklı görülemeyeceği gerekçesiyle süre 20 haftaya düşürülmüştür. Yasa yapım sürecine ilişkin olarak bkz. Hakan Hakeri, *Tıp Ceza Hukuku* (4. Bası Seçkin Yayıncılık 2024) 263.

³ Benzer bir düzenleme Alman Ceza Kanunu (AICK) §218a/III'de de yer almaktadır. Kanunun bu paragrafına göre gebelik AICK §§176-179 arasında düzenlenmiş olan çocukların cinsel istismarı ve cinsel saldırı suçları sonucunda oluşmuşsa 12. hafta tamamlanıncaya kadar sonlandırılabilir. Kanun açıkça madde numarası zikrettiği için, AICK §182'de düzenlenmiş olan gençlerin cinsel istismarı veya §173'de düzenlenmiş olan akrabalar arası rızaya dayalı cinsel ilişki (enest) suçları sonucunda oluşmuş olan gebelikler, bu fıkraya dayanılarak sonlandırılmaz. Bkz. Michael Lindemann, *in*

suçları açıkça belirlemek yerine, genel ifadeler kullanmıştır. Kanun koyucunun gebeliğin “kadının mağduru olduğu bir suç sonucu” oluşmuş olması ifadesini kullanırken, öncül suçlara ilişkin bir sınırlama yapmak isteyip istemediği veya madde metninde bu ifadeyi kullanmayı tercih etmesindeki amacın ne olduğu konusunda, gerekçede veya meclis tutanaklarında açıklama bulunmamaktadır. Ancak TCK m. 99/6 açısından öncül suçların, sadece cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlarla mı sınırlı olduğu; yoksa kadının “hileli evlenme (TCK m. 230/1, 3)” veya “fuhuş (TCK m. 227)” gibi başka bir suç sonucunda gebe kalması durumunda da hükmün uygulanıp uygulanamayacağı sorusu cevaplanmalıdır.

TCK m. 99/6’ya ilişkin üçüncü sorun; gebeliğin bir suç sonucu meydana geldiğinin nasıl tespit edileceğidir.⁴ Çünkü rahim tahliyesi hekim tarafından yapılacağından, gebe kadın hekime başvurduğunda, hekimin kadının beyanına itibar ederek harekete geçip geçemeyeceği veya adli makamlarla irtibata geçmesinin zorunlu olup olmadığı da belirsizdir. Hekimin adli makamlarla verilecek bir kararı beklemesi, gebe kadın açısından telafisi imkânsız zararların doğmasına neden olabilir. Uygulamada adli mercilerin ihmali, özensizliği, yavaşlığı daha açık bir ifadeyle gebeliğin sonlandırılmasına yönelik talebi sürüncemede bırakmaları; mağdur kadını, kendisine karşı işlenmiş olan suçun neticelerine katlanmak, gebeliği sürdürmek ve çocuğu dünyaya getirmek zorunda bırakmaktadır.⁵

Strafgesetzbuch Leipziger Kommentar, Band 11, §§ 211-231 (13. Auflage De Gruyter 2023) kn. 58; Thomas Fischer, Strafgesetzbuch mit Nebengesetzen StGB §218 a (60. Auflage CH Beck 2013) kn. 39.

⁴ Bu sorun karşılaştırmalı hukukta da tartışılmıştır. Örneğin, suç endikasyonunun yasal olarak tanınması halinde, gebeliğin suç sonucu oluşup oluşmadığının ispatının zor olacağı ve bunun uzun zaman alacağı, bu süre zarfında gebeliğe son verebilme olasılığının tıbbi olarak mümkün olmayacağı gibi gerekçelerle, suç endikasyonunun gebeliğin hukuken sonlandırılması nedenleri arasında düzenlenmesini öngören fıkra 1916 tarihli İsviçre Ceza Kanunu Tasarısından çıkarılmıştır. Bkz. Ayhan Önder, Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar (Filiz Kitabevi 1994) 182. Çalışmada ‘suç endikasyonu’ ifadesi gebeliğin “bir suç sonucunda oluşmuş olması” nedeniyle sonlandırılması anlamında kullanılmaktadır. Endikasyon tıbbi bir terimdir ve tıbbi müdahalenin hukuka uygun olabilmesi için aranan şartlardan biridir. Tıbbi müdahalenin yapılmasında, zorunluluk bulunmasını ifade etmektedir. Bkz. Hakan Hakeri, *Tıp Hukuku* (3. Baskı Seçkin Yayıncılık 2010) 196. Ancak endikasyonun gebeliğin hangi sebeplerle sonlandırılabilirliğini tespit eden bir model olarak sadece tıbbi değil, sosyal veya psikolojik olabileceği de kabul edilmektedir. Önder (n 4) 179-182; Onur Korum, ‘Tıbbi Müdahalenin Hukuka Uygunluğu: Endikasyon Şartı’ (2021) 12 (2) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 491, 493-499. TCK m. 99/6 hükmü açısından da tıbbi müdahalenin yapılmasını gerektiren sebep öncül bir suçtan kaynaklandığı için, söz konusu durum ‘suç endikasyonu’ olarak ifade edilmektedir.

⁵ Bu husus uygulamada birden fazla Anayasa Mahkemesi kararına konu olmuştur. Bu kararlardan ilki olan ve sonraki kararlara da emsal teşkil eden *R.G Başvurusunda*, Mahkeme ihlal kararı vermiştir. Söz konusu olayda aşağıda görüleceği üzere, gebeliğin suç sonucu olup olmadığı ve gebeliğin sonlandırılmasına kimin ne şekilde karar vereceği yargılama makamları arasında uyumsuzluk konusu olmuştur. 20 haftalık süre kaçırıldığı için, rahim tahliyesi gerçekleştirilememiş ve başvurucu mağdur olmuştur. Karara konu olayda süreç şu şekilde ilerlemiştir: “*Başvurucu 7/1/2000 doğumlu olup olayların geçtiği tarihte on sekiz yaşından küçüktür. Başvurucunun 15/5/2017 tarihinde Mut Devlet Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Polikliniğinde yapılan muayenesinde on hafta üç günlük gebe olduğu tespit edilmiştir. Başvurucunun yaşının küçük olması ve farklı kişilerle birlikte*

olduğunu beyan etmesi üzerine bu durum aynı gün Mut Emniyet Müdürlüğüne bildirilmiş ve olay Mut Cumhuriyet Başsavcılığına intikal etmiştir. Başsavcılığa başvurusunun birlikte olduğunu bildirdiği S.K., D.K. ve S.Ö. ile on sekiz yaşından küçük A.U.Y. ve M.Ç. isimli kişiler hakkında soruşturma başlatılmıştır. Başsavcılığa yürütülmekte olan soruşturma kapsamında Şiddet Önleme ve İzleme Merkezine 18/5/2017 tarihli yazı yazılmıştır. Bu yazıda, mağdur olan başvurusunun ailesinin gebeliğin sonlandırılması talebiyle Başsavcılığa müracaat etmesi dolayısıyla kısa zamanda kürtaj işleminin gerçekleştirilebileceği ancak bebeğinin babasının tespit edilmesi için başvurucuya uygulanacak bu işlemde önce Başsavcılığa bilgi verilmesi ve DNA örnekleri alınmadan kürtaj işlemine başlanmaması gerektiği bildirilmiştir. Başvurusunun anne ve babası ise Türk Ceza Kanunu'nun 99. maddesinin (6) numaralı fıkrası uyarınca gebeliğin sonlandırılmasına izin verilmesi talebinde bulunmuşlardır. Talep Başsavcılık tarafından gebeliğin sonlandırılması talebinde bulunulması gerektiği ve talep edenlerin bu hususta başvuruda bulunma haklarının olmadığı ifade edilerek usulden reddedilmiştir. Bu karar üzerine başvurusunun anne ve babası bu defa Başsavcılığa hitaben yazdıkları aynı tarihli dilekçede, Hâkimlik kararında gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin talebin Başsavcılığa yapılması gerektiğine işaret edildiğinden bahsederek Başsavcılıktan bu hususta talepte bulunmasını istemişlerdir. Başsavcılık ise bu talep üzerine başvurusunun anne ve babası olan müştekilerin talepleri hususunda gereğinin takdir ve ifası için Hâkimlikçe karar verilmesi gerektiğini belirterek soruşturma dosyasını Hâkimliğe göndermiştir. Hâkimlik ise gebeliğin sonlandırılmasını isteme hakkı ve tıbbi müdahale kavramı üzerinde açıklamalarda bulunulduktan sonra talebin kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olduğu ancak Başsavcılık talebinde ve soruşturma dosyası kapsamında başvurucuya ait herhangi bir talep ve rızaya ilişkin beyan olmadığını gerekçe göstererek talebi reddetmiştir. Kararda ayrıca TCK m. 99/6'nın reşit olmayanla cinsel ilişki suçu sonucu oluşan gebeliklerde uygulanıp uygulanmayacağına açık ve belirli olmadığından söz edilmiştir. Soruşturma dosyası kapsamında, suça sürüklenen çocuk ve şüpheli beyanlarından ceninin biyolojik babası henüz tespit edilemediği gibi suçun reşit olmayanla cinsel ilişki suçu kapsamında kalması hâlinde ceninin yaşam hakkının ihlal edileceğinden ve henüz başvurusunun hangi suçun mağduru olduğu belirlenemediğinden talebin reddedildiği açıklanmıştır. Başvurusuya yönelik gerçekleştirildiği iddia edilen çocuğun nitelikli cinsel istismarı ve reşit olmayanla cinsel ilişki suçundan Başsavcılığa yürütülen soruşturma kapsamında Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Ana Bilim Dalı Başkanlığından alınan raporda, yaşının küçük olması ve annenin ruhsal açıdan travmatik süreç yaşamasından dolayı gebeliğin sonlandırılmasının hem anne hem de ceninin (bebek) tıbbi yararına olacağı... şeklinde kanaate varıldığı bildirilmiştir. Başvurucu, anne ve babasının Başsavcılığa hitaben birlikte yazdıkları dilekçede, Adli Tıp Ana Bilim Dalı Başkanlığından alınan Adli Tıp Kurulu raporundan da söz ederek kürtaja izin verilmesi hususunda talepte bulunulmasını istemişlerdir. Başsavcılık aynı tarihte gebeliğin sonlandırılması talebi hususunda bir karar verilmesi için soruşturma dosyasını Hâkimliğe tekrar göndermiştir. Hâkimlik bu defa talebi, Adli Tıp Kurulu raporunun yeterince ayrıntılı düzenlenmediği ve normal gebelik komplikasyonları dışında olumsuz bir durumun olmadığı, ayrıca gebeliğin sonlandırılması veya sonlandırılmaması hâlinde risklerin birbirine eşit olup sonuçlar arasında herhangi bir üstünlük bulunmadığını; gebeliği anne yönünden sağlık sorunu yaratmadığı veya diğer bir zorunluluk hâli olmadığı sürece gebeliği sonlandırmanın yaşam hakkı ihlali sayılacağı gerekçesi ile reddetmiştir. Bunun üzerine Başsavcılık bu defa gebeliğin sonlandırılması talebi hususunda bir karar verilmesi için soruşturma dosyasını Mut Sulh Hukuk Mahkemesine göndermiştir. Mut Sulh Hukuk Mahkemesi görevsizlik kararı vermiş ve dosyanın resen görevli ve yetkili Mut Sulh Ceza Hâkimliğine gönderilmesi için Başsavcılığa iade etmiştir. Karar gerekçesinde, suç sonucu oluşan gebelikle ilgili yürütülen soruşturma doğrultusunda talebi değerlendirmenin sulh ceza hâkimliğinin görevi olduğu ve itiraz mercisinin göreve ilişkin karar veremeyeceği belirtilmiştir. Bunun üzerine Başsavcılık 7/7/2017 tarihli yazı ile soruşturma dosyasını Mut Sulh Ceza Hâkimliğine göndermiştir. Hâkimlik 10/7/2017 tarihli kararı ile söz konusu talebin değerlendirilerek daha öncesinde bir karar verildiği ve bu kararın kesinleştiği gerekçesiyle Başsavcılık talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermiştir. Başvurucu 11/12/2017 tarihinde bebeği dünyaya getirmiştir." Anayasa Mahkemesi R.G. Başvurusu, Başvuru Numarası 2017/31619, K. 23/7/2020, prg 9-34; Benzer olayları içeren kararlar için bkz. Anayasa Mahkemesi

TCK m. 99/6'ya ilişkin dördüncü sorun, 2827 sayılı Nüfus Planlaması Hakkında Kanun (NPHK) m. 6'dan kaynaklanmaktadır. NPHK m. 6'da gebeliğin 10. haftası doluncaya kadar yapılacak olan rahim tahliyelerinde, gebenin rızasının yanında evli ise eşin, küçük veya kısıtlı ise kanuni temsilcinin de rızasının alınacağı düzenlenmiştir. Ancak eşin veya kanuni temsilcinin rızasının, TCK m. 99/6'nın uygulandığı durumlarda da alınması gerekip gerekmediği belirsizdir. Rahim tahliyesine rıza göstermesi gereken kişinin, aynı zamanda suçun faili olması durumunda nasıl bir yol izleneceği de mevzuatta gösterilmemiştir. Örneğin 16 yaşında bir kız çocuğu babasının cinsel saldırısı sonucunda veya boşanma aşamasında bulunan bir kadın kocasının⁶ veya resmî evliliği devam ederken kocası dışında bir başkasının cinsel saldırısı sonucunda gebe kalırsa, kanuni temsilcinin veya kocanın rıza göstermesi gerekli midir?

I. TCK M. 99/6 HÜKMÜNÜN UYGULANMASI

TCK m. 99/6'de yer alan hüküm suç mağduru kadının korunması için getirilmiş çok önemli bir düzenlemedir. Zira bir kadının kendisine karşı işlenen bir suç sonucunda hamile kalmasının ağır sosyal, ekonomik ve psikolojik sonuçları vardır. Bu nedenle Türk ceza hukuku öğretisinde suç sonucu oluşan gebeliklerin kadının rızasıyla sonlandırılmasına olumlu yaklaşılmaktadır.⁷ Öğretide cinsel saldırıya uğramış bir kadının, saldırıyı gerçekleştiren failin çocuğunu taşımasının onun için bir eziyet olacağına; böyle bir durumun kadının ruh sağlığını bozacağına; doğurmak zorunda kaldığı çocuğun kadına maruz kaldığı fiili hatırlatacağına haklı olarak işaret edilmektedir.⁸ Cinsel saldırıya uğrayan bir kadını, hamileliği boyunca ona maruz kaldığı olayı hatırlatacak bedensel bir değişime zorlamanın, kadının ruh sağlığını ciddi şekilde bozabileceğine; bu nedenle kadının kendisine veya aslında hiçbir suçu olmayan bebeğe zarar verebileceğine, bebeğiyle duygusal yakınlık kurmadığı için, ona gerekli şefkat ve özeni gösteremeyeceğine ilişkin görüşlere katılıyoruz.⁹

C.Ö. Başvurusu, Başvuru Numarası 2020/26150, K 2/11/2023, prg 1-7; Anayasa Mahkemesi A.J. Başvurusu, Başvuru Numarası: 2020/11939, K 17/4/2024, prg 1-11.

⁶ Nitekim Anayasa Mahkemesi; kocasıyla ayrı yaşayan ve kocasının cinsel saldırısı neticesinde gebe kalan Suriye uyruklu 4 çocuk annesi bir kadının, 14. haftada gebe olduğunu öğrenir öğrenmez TCK m. 99/6'nın uygulanması için savcılığa yaptığı başvuru sürüncemede bırakılarak 20 haftalık yasal sürenin kaçırılmasına neden olunan bir olayda, başvuruçunun Anayasa m. 17'de düzenlenen kişinin maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. Bkz. Anayasa Mahkemesi A.J. Başvurusu, prg 24.

⁷ Önder (n 4) 181-182; Tülay Kitapçioğlu, 'Türk Ceza Kanunu'nda Çocuk Düşürme Suçu' (2012) 18 (1) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 297, 325.

⁸ Önder (n 4) 181.

⁹ Sibel Can, 'Çocuk Düşürme Suçunun Suç Sonucu Oluşan Gebelikler Açısından Değerlendirilmesi' 1 (2015) Ankara Barosu Dergisi 80, 101.

Ancak TCK m. 99/6'ya dayanarak rahim tahliyesi yapılabilmesi için bazı yasal şartların gerçekleşmesi gerekir. Bu şartlar şu şekilde sıralanabilir: *Gebeliğin suç sonucu oluşması, gebelik süresinin 20 haftayı aşmamış olması, kadının rızasının bulunması ve gebeliğin uzman hekimler tarafından hastane ortamında sonlandırılması*. Gebeliğin suç sonucu oluşması ve kadının rahim tahliyesine rıza göstermesi, hükümle ilgili tartışmalı konular olduğundan ayrı başlıklar altında incelenecektir. Gebelik süresinin 20 haftadan az olması ve hastane ortamında sona erdirilmesi şartları ise aşağıda kısaca açıklanacaktır.

Kadının mağduru olduğu bir suç sonucu gebe kalması halinde, gebeliğin sonlandırılabilmesi için aranan ilk şart; gebelik süresinin yirmi haftayı¹⁰ geçmemiş olmasıdır.¹¹ Kanunda gerek çocuk düşürme gerekse çocuk düşürtme suçları bakımından yalnızca gebelik süresinin belirli bir haftadan fazla olmaması gerektiği belirtilmiş, ancak sürenin başlangıcı ve hesaplanmasına ilişkin bir kriter getirilmemiştir. Sürenin belirlenmesi tıp uygulayıcılarına bırakılmıştır.¹² Tıp literatüründe ve uygulamasında ise gebelik süresi, kadının son âdetinin ilk gününden itibaren hesaplanmakta ve gebelik takibinde de bu süre dikkate alınmaktadır.¹³ Bu nedenle süre tespiti hekim tarafından yapılır ve sadece 20 haftalık sürenin aşılmadığı tespit edilirse gebelik sonlandırılır. Kadına gebelik süresinin 20 haftayı aştığı bilgisi verilmeden ve kadının rızası alınmadan gebelik sonlandırılırsa TCK m. 99/1'deki suç oluşur. Süresine ilişkin bilgi verildikten sonra, 20 haftayı geçmiş

¹⁰ 2003 Türk Ceza Kanunu Tasarısında süreye ilişkin bir sınırlama yoktu. Türk Ceza Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyon Raporunda (1/593), “Maddeye göre, çocuk düşürme ve düşürtme (alma) fiillerinin, kadının mağduru olduğu bir suç sonucu gebe kalması nedeniyle işlenmiş bulunması hâlinde ceza verilmeyecektir.” ifadesi yer almaktadır. Bkz. Türk Ceza Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyon Raporu (1/593), S. Sayısı: 664, Dönem: 22, Yasama Yılı:2, 88. Erişim: <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d22/c059/tbmm22059119ss0664.pdf>.

¹¹ Bu süre ülkelere göre farklılık gösterebilmektedir. İngiltere’de 24 haftaya kadar, İsveç ve Norveç yasalarında 18 haftaya kadar, İtalya’da ise suç mağduru olmak nedeniyle belirtilmese de sosyal nedenlerle gebeliğe 90 güne kadar son verilmesi mümkün kılınmıştır. Aktaran: Kitapçioğlu, (n 7) 324; Recep Gülşen, ‘Suç Sonucu Oluşan Gebeliğin 20. Haftaya Kadar Sona Erdirilebilmesi’ in *Tıp Hukukunun Güncel Sorunları* (TBB Yayını 2008) 1226. Almanya’da da suç endikasyonu nedeniyle 12. hafta doluncaya kadar gebeliğin sonlandırılması hukuka uygundur. Ayrıca sosyal endikasyon nedeniyle 22. hafta doluncaya kadar belirli koşullar altında gebeliğin sonlandırılması ise AİCK § 218a/IV’de düzenlenmiştir.

¹² Melike Şentürk-Tur, ‘Kadının Üreme ve Kendi Geleceğini Belirleme Hakkı Çerçevesinde Gebeliğin Sonlandırılmasında Yasal Sürelerin Başlangıcı’ (2023) 27(3) AHBVÜHFD 383, 398.

¹³ Bu sürenin hesaplanması konusundaki yöntemlere ilişkin olarak ayrıntılı bilgi için bkz. Şentürk-Tur (n 12) 390-392 vd. Yazara göre son adet tarihinden itibaren gebelik süresi hesaplandığında henüz döllenmenin gerçekleşmediği ortalama 2 haftalık süre gebelik hesabına dahil edildiği için, gebeliğin sonlandırılmasında bu 2 haftadan hiç faydalanılmamaktadır. Bu nedenle mevzuatta belirtilen yasal süreler olması gerekenden 2 hafta daha az hesaplanmakta ve netice olarak kadın bakımından dezavantaja dönüşmektedir. Bu hesaplama yöntemiyle kadın 10 haftalık yasal sürenin, fiilen sadece 8 haftasından yararlanabilmektedir. Şentürk-Tur (n 12) 399.

olan gebeliğin kadının rızasıyla sonlandırılması durumunda ise hem hekimin hem de kadının TCK m. 99/2 gereğince cezai sorumluluğu doğar.¹⁴

TCK m. 99/6'nın uygulanabilmesi için aranan bir diğer şart gebeliğin uzman hekimler tarafından hastane ortamında sona erdirilmesidir. NPHK m. 5/2 hükmü¹⁵ dikkate alındığında buradaki hekimin kadın, hastalıkları ve doğum uzmanı¹⁶ olduğu anlaşılmaktadır.¹⁷ Süresi 10 haftayı geçen gebeliklerde rahim tahliyesi, hekimin özel muayenehanesinde veya kliniğinde yapılamaz. Bu işlemin hastanede yapılması zorunludur.¹⁸ Kadının sağlığı ve yaşamını koruma amacıyla öngörülen bu husus 2827 sayılı NPHK¹⁹ ve bu Kanun'a dayanılarak çıkarılan "*Rahim Tahliyesi ve Sterilizasyon Hizmetlerinin Yürütülmesi ve Denetlenmesine İlişkin Tüzük*"ün²⁰, "on haftayı geçen gebeliklerde rahim tahliyesinin yapılacağı yerler ve buralarda bulunması gereken koşullar" başlıklı 6. maddesinde; "*On haftayı geçen gebelikte, rahim tahliyesi, resmi yataklı tedavi kurumlarıyla*²¹ özel hasta-

¹⁴ Özen'e göre; gebelik süresinin 20 haftadan fazla olması halinde cezalandırmanın ne şekilde yapılacağı açık değildir ve söz konusu hükmün 1. fıkrasının da uygulanma imkânı bulunmamaktadır. Çünkü birinci fıkraya göre kadının rızasının olması gerekmektedir. Bu nedenle Kanunda bir boşluk ortaya çıkmaktadır. Bkz. Mustafa Özen, 'Çocuk Düşürme ve Düşürme Suçları' (2007) 2 (5) Terazi Hukuk Dergisi 97, 99. Can'a göre ise suç sonucu oluşan gebelikte süre 20 haftayı aşmışsa hem rahim tahliyesine rıza gösteren kadın hem de bunu gerçekleştiren hekim TCK m. 99/2 gereğince cezalandırılmalıdır. Can (n 9) 99.

¹⁵ NPHK m. 5/2: "*Gebelik süresi, on haftadan fazla ise doğum ve kadın hastalıkları uzmanı ve ilgili daldan bir uzmanın objektif bulgulara dayanan gerekçeli raporları ile tahliye edilir.*"

¹⁶ Bir görüşe göre; madde metninde, "yetkili hekim" şeklinde değil sadece "uzman hekim" ifadesine yer verilmesi yeterli değildir. Buna göre; uzman hekimin, bir kadın doğum uzmanı olduğu açıkça ifade edilmeli, "yetkili uzman" hekim olarak bu ibare düzeltilmelidir. Yoksa bir uzman dış hekim bile hastane ortamında bir gebeliği sonlandırır, kanun metnine göre cezasızlık sebebi mümkün olacaktır. Hüseyin Ertuğrul, 'Türk Ceza Hukukunda Çocuk Düşürme, Çocuk Düşürme ve Kısırlaştırma Suçları' (Doktora Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2016) 108.

¹⁷ Işıl Güney-Tunalı, 'Hekimlerin Gebeliklerin Sonlandırılmasından Kaynaklanan Sorumluluğu' (2016) 11 (119) Terazi Hukuk Dergisi 256, 263.

¹⁸ Hakeri'ye göre; normal rahim tahliyesinden farklı olarak burada hastane şartı konulmuş olması haklı görülmeyecek olmakla birlikte, ilerlemiş bir gebeliğin sonlandırılmasında var olan risk nedeniyle rahim tahliyesinin sağlıklı bir ortamda yapılmasına olanak sağlanmış ve kadın bakımından oluşabilecek tehlikenin tıbben değerlendirilmesine imkan sağlayacak bir ortam şartı konulmuştur. Hakeri, *Tıp Hukuku* (n 4) 434.

¹⁹ Kanununun Amaç başlıklı m. 1 hükmü şu şekildedir: "*Bu Kanunun amacı, nüfus planlaması esaslarını, gebeliğin sona erdirilmesi ve sterilizasyon ameliyelerini, acil müdahale halleri ile gebeliği önleyici ilaç ve araçların temin, imal ve saptanmasına ilişkin hususları düzenlemektir.*"

²⁰ Bu mevzuat çalışmada kısaca "Tüzük" olarak ifade edilecektir. Tüzük'ün Amaç başlıklı m. 1 hükmü şu şekildedir: "*Bu Tüzük'ün amacı, rahim tahliyesinde acil müdahale hallerinin nelerden ibaret olduğunu ve yapılacak ihbarların şekil ve mahiyetini, rahim tahliyesini ve sterilizasyonu kabul edenlerden istenecek izin belgesinin şeklini ve doldurulma esaslarını, rahim tahliyesi ve sterilizasyonun yapılacağı yerleri, bu yerlerde bulunması gereken sağlık koşulları ve diğer koşullarla buraların denetim ve gözetim esaslarını belirlemektir.*"

²¹ Yataklı tedavi kurumları; Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliği m. 4'te ; "*Hasta ve yaralıların, hastalıktan şüphe edenlerin ve sağlık durumlarını kontrol ettirmek isteyenlerin, ayaktan*

nelerde yapılır. Buralarda, Tüzük'e ekli (3) sayılı listede yer alan araç, gereç ve personelin bulunması zorunludur." şeklinde düzenlenmiştir.

Gebeliğin yetkisiz kişiler tarafından sonlandırılması durumunda kadının rızasının bir önemi yoktur ve gebeliği sonlandıran kişi veya kişiler çocuk düşürtme suçundan sorumludur (TCK m. 99/5).²² Suç mağduru kadın, süresi 10 haftayı geçen gebeliği yetkili hekime başvurmadan bizzat kendisi sonlandırdığında ise; TCK m. 99/6'da aranan uzman hekim ve hastane şartları gerçekleşmediği için, kadının eylemi TCK m. 100'de düzenlenmiş olan "çocuk düşürme" suçunu oluşturur.

II. TCK M. 99/6'YA İLİŞKİN TARTIŞMALI HUSUSLAR

A. Hükümün Hukuki Niteliği

1. Genel Olarak

TCK m. 99'da yer alan düzenlemeye göre rızası olmaksızın bir kadının çocuğunun düşürtülmesi (1. fıkra) ve rızaya dayalı olsa bile tıbbi zorunluluk bulunmadığı halde süresi on haftadan fazla olan gebeliğin sonlandırılması (2. fıkra) suçtur. Gebeliğin kaç haftalık olduğundan bağımsız olarak, kadının rızası alınmadan gerçekleştirilen rahim tahliyeleri çocuk düşürtme suçuna vücut verir. Kadının rızası ise, 10 haftaya kadar olan gebeliklerin sonlandırılması açısından tipikliği ortadan kaldıran bir nedendir.²³ Çocuk düşürtme ve düşürtme suçlarına ilişkin yaklaşımın tarihsel süreç içinde değişmesi, insanların en azından belli bir süreye kadar çocuk sahibi olmak veya olmamak konusunda özgürce karar verebileceklerinin kabul edilmesine neden olmuştur. Bu özgürlüğün kabul edilmesi, aynı zamanda kadının belli bir süreye kadar hamileliğe son verme hakkına sahip olduğunun da kabulünü gerektirmiştir.²⁴ Kadının rızasıyla yapılan ve 10 haftalık süreyi aşmayan rahim tahliyeleri, kadının tasarruf alanında kaldığı için TCK m. 99/2 anlamında tipe uygun eylemler değildir.²⁵ Bu nedenle bu filler suç teşkil etmez. Bununla birlikte, kanun koyucu rızanın hukuki etkisini süreyle sınırlandırdığı için, gebelik süresinin 10 haftayı aşması durumunda kadının rızasının kural olarak hukuki değeri yoktur.²⁶

veya yatarak müşahade, muayene, teşhis, tedavi ve rehabilite edildikleri, aynı zamanda doğum yapılan kurumlardır." şeklinde tanımlanmıştır.

²² Can (n 9) 100; Tahir Hami Topaç, 'Çocuk Düşürtme Suçu' (2013) 2 Ceza Hukuku Dergisi 147, 186.

²³ Meral Ekici-Şahin, *Ceza Hukukunda Rıza* (On İki Levha Yayıncılık 2012) 99-100. Öğretide rızanın 10 haftaya kadar olan gebeliklerin sonlandırılmasında bir hukuka uygunluk nedeni olduğunu ileri süren görüşler de bulunmaktadır. Bkz. Güneş-Tunalı (n 17) 262.

²⁴ Dönmezer (n 1) 199.

²⁵ Ekici-Şahin (n 23)106.

²⁶ Belirli bir süreye (TCK açısından 10 hafta) kadar olan gebeliklerde, rahim tahliyesinin kadın açısından bir hak olarak kabul edilmesine kadar geçirdiği aşamalar konusunda bkz. Türkan Yalçın Sancar, *Türk Ceza Hukukunda Kadın* (Seçkin Yayıncılık 2013) 234.

TCK çocuk düşürtme ve düşürme konusunda cezai çerçeveyi belirlemiştir. Rahim tahliyesinin ne zaman ve nasıl yapılacağı ise 2827 sayılı NPHK ve Tüzük'te düzenlenmiştir.²⁷ TCK m. 99, TCK m. 100 ve 2827 sayılı NPHK m. 5'te yer alan düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, Türk hukukunda kural olarak "rızaaya dayalı süre esaslı rahim tahliyesi" sisteminin²⁸ benimsendiği görülmektedir. Ancak Türk hukuk sisteminde "rızaaya dayalı süre" sistemine, "endikasyon" sistemiyle

²⁷ NPHK Gebeliğin sona erdirilmesi: Madde 5– "Gebeliğin onuncu haftası doluncaya kadar annenin sağlığı açısından tıbbi sakınca olmadığı takdirde istek üzerine rahim tahliye edilir. Gebelik süresi, on haftadan fazla ise rahim ancak gebelik, annenin hayatını tehdit ettiği veya edeceği veya doğacak çocuk ile onu takip edecek nesiller için ağır maluliyete neden olacağı hallerde doğum ve kadın hastalıkları uzmanı ve ilgili daldan bir uzmanın objektif bulgulara dayanan gerekçeli raporları ile tahliye edilir. Derhal müdahale edilmediği takdirde hayatı veya hayati organlardan birisini tehdit eden acil hallerde durumu tespit eden yetkili hekim tarafından gerekli müdahale yapılarak rahim tahliye edilir. Ancak, hekim bu müdahaleyi yapmadan önce veya mümkün olmadığı hallerde müdahaleden itibaren en geç yirmidört saat içinde müdahale yapılan kadının kimliği, yapılan müdahale ile müdahaleyi icabettiren gerekçeleri illerde sağlık ve sosyal yardım müdürlüklerine, ilçelerde hükümet tabipliklerine bildirmeye zorunludur. Acil müdahale hallerinin nelerden ibaret olduğu ve yapılacak ihbarın şekli ve mahiyeti ile sterilizasyon ve rahim tahliyesini kabul edenlerden istenilecek izin belgesinin şekli ve doldurulma esasları, bunların yapılacağı yerler, bu yerlerde bulunması gereken sağlık ve diğer koşullar ve bu yerlerin denetimi ve gözetimi ile ilgili hususlar çıkarılacak yönetmelikte belirtilir."

Tüzük: On haftayı geçmeyen gebeliklerde rahim tahliyesi: Madde 3– "Gebeliğin onuncu haftası doluncaya kadar kadının sağlığı açısından tıbbi sakınca olmadığı takdirde, istek üzerine rahim tahliye edilir. Rahim tahliyesi, kadın hastalıkları ve doğum uzmanları tarafından yapılır. Ancak, Bakanlıkça açılan eğitim merkezlerinde kurs görenek yeterlik, belgesi almış pratisyen hekimler, kadın hastalıkları ve doğum uzmanının denetim ve gözetiminde menstrüel regülasyon yöntemiyle rahim tahliyesi yapılabilirler." On haftayı geçmeyen gebelikte rahim tahliyesinin yapılacağı yerler ve buralarda bulunması gereken koşullar: Madde 4– "On haftayı geçmeyen gebelikte, rahim tahliyesini, a) Kadın hastalıkları ve doğum uzmanları mesleklerini uyguladıkları yerlerde, b) Pratisyen hekimler menstrüel regülasyon yöntemiyle resmi tedavi kurumlarında yaparlar. Anestezi gerektiren tahliyeler ise, anestezi uygulanabilen resmi tedavi kurumlarıyla özel hastanelerde yapılır. 2758 On haftayı geçmeyen gebelikte rahim tahliyesinin yapılacağı resmi tedavi kurumlarıyla özel hastanelerde ve kadın hastalıkları ve doğum uzmanlarının muayenehanelerinde, Tüzük'e ekli (1) sayılı listede yer alan araç ve gerecin bulunması zorunludur." On haftayı geçen gebelikte rahim tahliyesi:

Madde 5– "Gebelik süresi on haftayı geçen kadınlarda, rahim tahliyesi yapılamaz. Bu durumdaki kadınlarda, ancak, Tüzük'e ekli (2) sayılı listede sayılan hastalıklardan birinin bulunması halinde ve kadın hastalıkları ve doğum uzmanı tarafından rahim tahliyesi yapılabilir. Hastalığın, kadın hastalıkları ve doğum uzmanıyla bu hastalığın ilişkin olduğu uzmanlık dalından bir hekimin birlikte hazırlayacakları, kesin klinik ve laboratuvar bulgulara dayanan, gerekçeli raporlarla saptanması zorunludur. Rahim tahliyesini yapan hekim, bu raporu, ameliyenin sonucuyla birlikte en geç bir hafta içinde, illerde sağlık ve sosyal yardım müdürlüklerine, ilçelerde hükümet tabipliklerine göndermek zorundadır. Bu raporlar il sağlık ve sosyal yardım müdürlüğünde toplanır."

²⁸ Hakeri, *Tıp Ceza Hukuku* (n 2) 50; Dilek Özge Erdem, 'Çocuk Düşürtme Düzenlemesi' (2016) 65 (4) AÜHFD 1637, 1640. Çocuk düşürtme eylemlerinin cezalandırılması konusunda; süre, endikasyon ve acil durum sistemi olmak üzere üç sistem öne çıkmaktadır. Endikasyon sistemi de kendi içinde tıbbi, sosyal, suç endikasyonu ve embriyopatik endikasyon olarak dört alt kategoriye ayrılmaktadır. Türk hukukunda kural olarak rızaaya dayalı süre sistemi benimsenmiştir. Sosyal endikasyon dışında kalan diğer endikasyon modelleri ise rızaaya dayalı süre sisteminin uygulanmadığı durumlarda devreye girmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Erdem (n 28) 1640.

istisnalar getiren düzenlemeler de mevcuttur.²⁹ Bu düzenlemelerden ilki NPHK m. 5/2’de yer alan “*tıbbi endikasyon*” ve “*embriyopatik endikasyon*” sistemleridir.³⁰ NPHK m. 5/2’ye göre: “*Gebelik süresi, on haftadan fazla ise rahim ancak gebelik, annenin hayatını tehdit ettiği veya edeceği veya doğacak çocuk ile onu takip edecek nesiller için ağır maluliyete neden olacağı hallerde doğum ve kadın hastalıkları uzmanı ve ilgili daldan bir uzmanın objektif bulgulara dayanan gerekçeli raporları ile tahliye edilir.*”. Maddede öngörülen gebeliğin annenin hayatını tehdit eden tehlikeli bir durum yaratması “*tıbbi endikasyona*”; doğacak çocuk veya onu takip eden nesiller açısından ağır bir maluliyet tehlikesinin var olması ise “*embriyopatik endikasyona*” karşılık gelmektedir.³¹ Rızaya dayalı süre sisteminde istisna getiren endikasyon modellerinden biri de “*suç endikasyonu*”dur.³² Ancak bu model NPHK’da değil, TCK m. 99/6’da düzenlenmiştir.

²⁹ AICK §218a/I’de de kural olarak süre sistemi benimsenmiştir. Bununla birlikte §218a/II’de tıbbi endikasyon, §218a/III’te ise suç endikasyonu modeli düzenlenmiştir. Paragrafın 4. fıkrasında ise kadın açısından bir şahsi cezasızlık nedeni yer almaktadır. Buna göre; gebeliği sonlandırmak isteyen kadın bir hekimden danışmanlık hizmeti aldıktan sonra, 22. hafta dolmadan gebeliği sonlandırırca kadına ceza verilmez. Ancak bunun için gebelik süresinin 22 haftayı geçmemiş olması ve gebeliğin kadına danışmanlık yapan hekim dışında başka bir hekim tarafından sonlandırılması gerekir. Ayrıca kadının danışmanlık hizmeti almasının üzerinden en az 3 gün geçmiş olmalıdır. Aynı paragrafın 2. cümlesinde “kadının içinde bulunduğu zor şartlar” nedeniyle 22. haftaya kadar olan gebeliğin sonlandırılmasına rıza göstermesi durumunda da cezalandırılmayabileceği düzenlenmiştir. “Kadının içinde bulunduğu zor şartlar” ifadesi, kadının sosyal çevresinin gebeliği onaylamaması, çevre baskısı, gebe kadının anne olmak için yeterince olgun ve bilinçli olmaması veya çocuk sayısının kadının bakamayacağı kadar çok olması gibi yaşam koşullarındaki zorluklara ilişkin sosyal ve ekonomik nedenleri kapsamaktadır. AICK §218a/IV’te yer alan bu düzenleme, öğretilerde “sosyal endikasyon” olarak adlandırılmaktadır. Bu düzenlemeyle 12 haftalık süreyi kaçırılmış, ancak gebeliği sonlandırmakta kararlı olan kadının, yasa dışı yollara başvurmak yerine bir hekime gitmesi amaçlanmıştır. Bkz. Gunther Arzt, Ulrich Weber, Bernd Heinrich ve Eric Hilgendorf, *Strafrecht Besonderer Teil, Lehrbuch* (2. Auflage Giesking 2009) §5, kn. 76-78. Ancak sosyal-ekonomik endikasyon, sadece gebe kadın açısından şahsi cezasızlık nedeni öngördüğü için, gebeliği sonlandıran hekimin cezai sorumluluğu devam edecektir. Bu yüzden kadının sosyal ve ekonomik endikasyon nedeniyle gebeliğini sonlandırma talebini karşılayacak hekim bulmak Almanya’da pek mümkün değildir. Bu durumda, kadınların yurt dışına gitmek zorunda kalmalarına yani bir tür “kürtaj turizmine” neden olacağına ilişkin eleştiriler getirilmektedir.

³⁰ Erdem (n 28) 1640; Hakeri, *Tıp Ceza Hukuku* (n 2) 253.

³¹ Öğretilerde NPHK m. 5/2’de belirlenen bu iki endikasyon sistemi “tıbbi zorunluluk halleri” olarak da nitelendirilmektedir. Bkz. Serap Keskin-Kızıroğlu, ‘Türk Ceza Hukukunda Çocuk Düşürme, Düşürme ve Kısırlaştırma Suçları’ (2013) 19 (2) Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi (Prof. Dr. Nur Centel’e Armağan) 165, 180-181. Ayrıca NPHK m. 5/2 düzenlemesinde yer alan endikasyon Yurtcan tarafından “*olağan endikasyon*” olarak da sınıflandırılmıştır. Yazara göre aynı maddenin 3. fıkrasında yer alan “*Derhal müdahale edilmediği takdirde hayatı veya hayati organlardan birisini tehdit eden acil hallerde, durumu tespit eden yetkili hekim tarafından gerekli müdahale yapılarak rahim tahliye edilir.*” hükmü ise “*olağanüstü endikasyon*”dur. Erdener Yurtcan, *Türk Hukukunda Kürtaj ve Uygulaması- Yasal Kürtaj ve Sterilizasyon Çocuk Düşürtme Suçları*, (2. Bası Kazancı Kitap Ticaret 1990) 55-56.

³² Bu husus öğretilerde Önder tarafından endikasyon modeli altında, hukuki ve ahlaki sebepler başlığıyla incelenmiştir. Yazara göre; bu sebepler, kadının ırzına geçilmiş veya fücür eyleminin sonucu olarak gebe kalması gibi halleri konu etmektedir. Önder (n 4) 181.

2. TCK m. 99/6'nın Hukuki Niteliği

Suç sonucu oluşan gebeliğin sonlandırılması öğretide; “suç endikasyonu”³³, “kriminolojik endikasyon”³⁴, “hukuki endikasyon”³⁵ veya “etik endikasyon, insani endikasyon, tecavüz endikasyonu”³⁶ gibi farklı terimlerle adlandırılmaktadır. Terminolojideki çeşitlilik, düzenlemenin hukuki niteliği konusunda da kendini göstermektedir.³⁷ TCK m. 99/6'nın hukuki niteliğine ilişkin tespit, yukarıda da belirtildiği gibi yargılama sonunda hekim ve gebe kadın hakkında verilecek hükmü belirleyecektir.

Bu konuda ortaya konan görüşlerden ilki; TCK m. 99/6'daki suç endikasyonunun kusurluluğu ortadan kaldıran bir neden olduğu yönündedir. Bu görüşe taraftar olan yazarlardan Özgenç'e göre; suç sonucu oluşan gebeliğin sonlandırılmasının nedeni, bu durumda kusurluluğu ortadan kaldıran “zorunluluk halinin”³⁸ bulunmasıdır. Ancak burada eylem kadının rızasına tabi kılınmıştır. Kadının rızası, süresi 10 haftayı aşan gebeliğin sonlandırılmasını hukuka uygun hale getirmez. Fakat kadının içinde bulunduğu zorunluluk halinden hekim de yararlanabilir.³⁹ Bu yaklaşım, kadının rızasıyla gebeliği sonlandıran hekimin üçüncü kişi için

³³ Can (n 9) 97.

³⁴ Merve Çetiner, ‘Türk ve Alman Ceza Hukukunda Çocuk Düşürtme Suçu’ (Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2017) 89-90.

³⁵ AICK §218a/III'teki düzenlemenin arka planında, 2. Dünya Savaşından sonra Almanya'nın Sovyet işgali altında bulunan bölgelerinde Kızıl Ordu tarafından gerçekleştirilen toplu tecavüzler yer almaktadır. Bkz. Reinhard Maurach, Friedrich-Christian Schoeder, Manfred Maiwald, Andreas Hoyer ve Carsten Momsen, *Strafrecht Besonderer Teil, Teilband 1* (11. Auflage C.F. Müller 2019) §5, kn. 13. İstatistiklere göre 2023 yılında Almanya'da yapılan 106.218 rahim tahliyesi işleminin, %4'ü tıbbi veya kriminal endikasyon nedeniyle yapılmıştır. Bkz. Erişim: [³⁶ Barış Işık, ‘Mağduru Olduğu Bir Suç Sonucu Gebe Kalan Kadının Çocuğunun Düşürtülmesi Suçu \(TCK 99/6\)’ \(2015\) 3 \(2\) Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi 25, 29.](https://de.statista.com/statistik/daten/studie/232/umfrage/anzahl-der-schwangerschaftsabbrueche-in-deutschland/#~:text=Rund%2096%20Prozent%20der%20Abbr%C3%BCche,ambulant%20in%20gyn%C3%A4kologischen%20Praxen%20vorgenommen., Erişim Tarihi: 08.08.2024. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra da düşman askerlerinin tecavüzü sonucu gebe kalan ve çocuğunu düşürten kadınların durumu tartışılmış ve Fransa'da haklarında beraat kararları verilmiştir. İtalya'da ise genel af çıkartılmıştır. Bkz. Erman ve Özek, Erman Sahir, <i>Ceza Hukuku Özel Bölüm, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar</i> (Dünya Yayıncılık 1994) 189, dn:12.</p></div><div data-bbox=)

³⁷ AICK §218a/III'de suç sonucu oluşan gebeliğin sonlandırılmasının hukuka uygun olacağı açıkça düzenlendiği için hükmün hukuki niteliği konusunda bir tartışma bulunmamaktadır. Alman hukukunda suç endikasyonunun hukuki niteliğinin “*fili hukuka uygun hale getiren zorunluluk hali*” olduğu kabul edilmektedir. Bkz. Fischer (n 3) kn. 14; Rudolf Rengier, *Strafrecht Besonderer Teil II* (18. Auflage C.H Beck 2017) §11, kn. 27; Urs Kindhäuser, *Strafrecht Besonderer Teil I, Straftaten gegen Vermögensrechte* (6. Auflage Nomos 2014) §6, kn.7; Reinhard Merkel, *Nomos Kommentar, Strafgesetzbuch* (Hrsg. Urs Kindhäuser, Ulfried Neumann, Ullrich Paefgenrank Saliger), *Strafgesetzbuch* (6. Auflage Nomos 2023) §218a, kn. 144.

³⁸ Zorunluluk halinin hukuki niteliği Türk ceza hukukunun en tartışmalı konularından biridir. Ancak bu konu çalışmanın kapsamını aşmaktadır. Bu nedenle çalışmada, zorunluluk halinin hukuki niteliğine ilişkin olarak müelliflerin kabul ettiği görüşlerin aktarılmasıyla yetinilmiştir.

³⁹ İzzet Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (15. Bası Seçkin Yayıncılık 2023) 378.

zorunluluk hali kapsamında hareket ettiğini ve bu nedenle kendisine kusur yüklenemeyeceğini kabul etmektedir.⁴⁰

Ancak TCK m. 99/6'da yer alan düzenlemenin hukuki niteliğinin kusurluluğu ortadan kaldıran “zorunluluk hali” olduğunu kabul eden yazarlardan bazıları, burada genel değil özel bir zorunluluk hali olduğu kanaatindedir.⁴¹ Zira TCK m. 99/6 ile suç sonucu oluşan çocuğu taşımak istemeyen annenin menfaati ceninin menfaatinden üstün tutularak, kadının psikolojik yıkım yaşamasının önüne geçilmek istenmiştir. Bu nedenle suç neticesinde oluşan gebelik, kadının rızasıyla sonlandırılıyorsa kadının içinde bulunduğu zorunluluk halinden hekim de yararlanır.⁴² Özel bir zorunluluk hali görüşüne taraftar olan yazarlardan *Hakeri*, burada gebe kadın açısından rızanın bir hukuka uygunluk nedeni olduğunu, ancak rıza tek başına yeterli görülmediğinden hekimin de cezalandırılmaması sonucuna ulaşabilmek için özel düzenleme yapıldığını belirtmektedir. Yazara göre bu düzenleme kusurluluğu kaldıran özel bir zorunluluk hali olduğundan, tehlikenin ağır olması koşulu aranmayabilir. Çünkü suç sonucu oluşan gebelik, gebe kadın açısından mutlak bir tehlike yaratır.⁴³

Öğretide savunulan ikinci görüş; TCK m. 99/6'da yer alan düzenlemenin hukuki niteliğinin kusurluluğu ortadan kaldıran bir neden değil bir hukuka uygunluk nedeni olduğu yönündedir.⁴⁴ Bununla birlikte, düzenlemenin hukuka uygunluk nedeni olduğunu kabul eden yazarlar arasında, söz konusu hukuka uygunluk nedeninin hangisi olduğu konusunda görüş ayrılıkları vardır.

Örneğin *Hafizoğulları ve Özen*'e göre⁴⁵ TCK m. 99/6, “hakkın kullanılması”⁴⁶ kapsamında değerlendirilmesi gereken bir “hukuka uygunluk nedenidir”. TCK'nın bu hükmüyle suç mağduru olan kadına belirli bir süre içinde gebeliği

⁴⁰ Aynı yönde Işık (n 36) 34.

⁴¹ *Hakeri*, *Tıp Ceza Hukuku* (n 2) 265; Topaç (n 22) 181.

⁴² Topaç (n 22) 181; Gülşen (n 11) 1216.

⁴³ *Hakeri*, *Tıp Ceza Hukuku* (n 2) 265.

⁴⁴ Zeki Hafizoğulları ve Muharrem Özen, *Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, Kişilere Karşı Suçlar* (6. Baskı USA Yayıncılık 2017) 145; Keskin-Kızıroğlu (n 31) 182. 765 sayılı TCK'nın yürürlükte olduğu ve m. 49/3'de düzenlenmiş olan zorunluluk halinin hukuki niteliğinin bir hukuka uygunluk nedeni kabul edildiği dönemde yazdığı eserinde Erman, “...bu fiilleri her şart altında cezalandırmanın gerekli olduğuna kani olanlar dahi, bazı durumlarda ‘ızzar hali’ kavramını zorlamak yoluna gitmişler ve özellikle ırzına geçilmesi sonucu gebe kalan kadının çocuğunu aldtırmasının ızzar halini teşkil edeceğini kabul etmişlerdir.” ifadesine yer vermiştir. Erman ve Özek (n 34) 189. Erem'in aktardığına göre; İtalyan ceza hukuku öğretisinde ırzına geçilmesinden sonra gebe kalan kadın, zaruret hali içinde olduğundan, rahim tahliyesinin ızzar (zorunluluk) hali kapsamında hukuka uygun olacağı görüşünü savunanlar olduğu gibi, bu görüşe karşı çıkarak özel düzenleme yapılması gerektiğini savunanlar da olmuştur. Bkz. Faruk Erem, *Ceza Hukuku Hususi Hükümler C. 2* (Ajans-Türk Matbaacılık Sanayii 1968) 320.

⁴⁵ *Hafizoğulları ve Özen*, *Ceza Özel* (n 44) 145.

⁴⁶ *Hakeri*'ye göre; TCK m. 99/6'nın hukuki niteliğini “hakkın kullanılması” olarak açıklayan görüşler isabetli değildir. Zira gebeliği sonlandırmak bir hak olsaydı, suç sonucu oluşan gebeliğin kadın

sonlandırma hakkı tanınmaktadır. Ancak bu hukuka uygunluk nedeninden, hükümde öngörülen şartlar gerçekleştiğinde yararlanılabilir.⁴⁷

TCK m. 99/6'nın hukuki niteliğinin bir hukuka uygunluk nedeni olduğu görüşüne taraftar olan *Keskin-Kiziroğlu*⁴⁸ ve Ünver'e⁴⁹ göre ise burada genel hukuka uygunluk nedenlerinden biri değil, "özel bir hukuka uygunluk nedeni" düzenlenmiştir. Bu nedenle TCK m. 99/6'da belirtilen şartlara uygun olarak gerçekleştirilen rahim tahliyesi hukuka aykırı olmaz.

Öğretide savunulan üçüncü bir görüşe göre; TCK m. 99/6'da yer alan düzenleme bir "cezasızlık nedenidir".⁵⁰ Burada suç mağduru kadının rızasıyla gebeliği sonlandıran hekimin cezalandırılmasını önleyen bir şahsi cezasızlık nedeni düzenlenmiştir.⁵¹

Diğer bir görüşe göre ise; TCK m. 99/6 "tipikliği ortadan kaldıran bir nedendir".⁵² Bu görüş, TCK m. 99/6'nın çocuk düşürtme suçunu uzman hekim açısından sınırlandıran bir düzenleme olduğunu kabul etmektedir. Diğer bir ifadeyle gebeliğin TCK m. 99/6'da gösterilen şartlar altında sonlandırılması, hekim açısından eylemin tipik olmasını önler. Bu görüşe göre suç sonucu oluşan gebelik 20. hafta dolmadan bir uzman hekim tarafından sonlandırılırsa, eylem çocuk

tarafından bizzat sonlandırması durumunda da ceza verilmemesi gerekirdi. Bkz. Hakeri, *Tıp Ceza Hukuku* (n 2) 265.

⁴⁷ Hafizoğulları ve Özen, *Ceza Özel* (n 44) 145. Ancak Yazarlara göre; uzman olmayan hekim tarafından rahim tahliyesi gerçekleştirilmediğinde kimin neden sorumlu olacağı belli değildir. Bu konuda tartışmalar için ayrıca bkz. Hafizoğulları ve Özen, *Ceza Özel* (n 44) 145. TCK m. 99/6'daki düzenlemenin hukuki niteliğinin, hakkın kullanılması hukuka uygunluk nedeni olduğu görüşü için ayrıca bkz. Muhammet Hamza Muş, *Türk Ceza Kanunu'nda Çocuk Düşürtme Suçu* (Adalet Yayınevi 2019) 107. Yazara göre; gebeliği sonlandıran hekimin yaptığı müdahale, hakkın kullanılması kapsamında değerlendirilmelidir. Hekimin tedavi amaçlı tıbbi müdahaleleri de hakkın kullanılması niteliğindedir. Ancak bu durumda kadının rızasının olması ve hekimin yetkili hekim olması gerekmektedir.

⁴⁸ Keskin-Kiziroğlu (n 31) 182.

⁴⁹ Yener Ünver, 'Türk Ceza Kanunu Açısından Çocuk Düşürtme ve Düşürme Suçları' (2006) 6(2) YÜHFD 173, 210.

⁵⁰ Recep Doğan, 'Kadının Üreme Hakkı, Kürtaj, Çocuk Düşürme ve Düşürtme Suçları' (2016) (127) Türkiye Barolar Birliği Dergisi 73, 114. Aynı yönde; Veli Özer Özbek, Koray Doğan ve Pınar Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (18. Baskı Seçkin Yayıncılık 2023) 319; Mustafa Ruhan Erdem, Durmuş Tezcan ve Rıfat Murat Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku* (21. Bası Seçkin Yayıncılık 2023) 310, Güney-Tunalı (n 17) 263. Salih Oktar, *Türk Hukukunda Çocuk Düşürtme ve Çocuk Düşürme Suçları (TCK m. 99-100)*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi 2013) 216 vd. Mehmet Nihat Kanbur, "Rahim Tahliyesine Yönelik Fiiller Bakımından Hekimin ve Diğer Sağlık Personelinin Çocuk Düşürtme Suçu Çerçevesinde Cezai Sorumluluğu" iç (Tıp Ceza Hukukunun Güncel Sorunları, V. Türk- Alman Tıp Hukuku Sempozyumu, 28 Şubat- 1 Mart 2008 Ankara Türkiye Barolar Birliği Yayınları 1. Baskı Nisan 2008)1229, 1251.

⁵¹ Kitapçıoğlu (n 7) 324.

⁵² M Emre Tulay, "Gebeliğin Sonlandırılması Eyleminde Hekimin Faillik Durumu" iç (Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi IV. Uluslararası Tıp Hukuku Kongresi 8-10 Ocak 2021 Bildiri Kitabı Cilt 1) 187, 193.

düşürtme suçuna vücut vermeyeceğinden, hekime yardım eden diğer kişiler de cezalandırılmaz.⁵³

TCK m. 99/6’da yer alan düzenlemenin hukuki niteliğinin belirlenmesinin, gebeliği sonlandıran hekim hakkında yargılama neticesinde verilecek olan hüküm açısından son derece önemli olduğunu yukarıda ifade etmiştik. Zira TCK m. 99/6’da yer alan düzenlemenin hukuki niteliğinin; “kusurluluğu ortadan kaldıran zorunluluk hali” veya “şahsi cezasızlık nedeni” olduğu kabul edilirse, hekim hakkında Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) m. 223’ün 3. ve 4. fıkraları gereğince “ceza verilmesine yer olmadığı” kararı verilir. Bu kabule göre; suç sonucu oluşan gebeliğin TCK m. 99/6’daki şartlar altında sonlandırılması, tipik haksızlığı ortadan kaldırmaz ve fiilin suç olma vasfı değişmez. Hekim, eylem hukuka uygun olduğu için değil, kusuru olmadığı veya şahsi cezasızlık nedeni bulunduğu için cezalandırılmaz.

Ancak bu iki görüş, TCK m. 99/6’nın gebe kadına bakan yönüne değinmemektedir. Oysa ki TCK m. 99/6’nın gebe kadını ilgilendiren bir yönü bulunmaktadır. Zira TCK m. 99/2’nin ikinci cümlesinde süresi on haftayı aşmış olan gebeliğin tıbbi zorunluluk olmaksızın kadının rızasıyla sonlandırılması durumunda, gebe kadının da cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Bu açıdan TCK m. 99/2 hem hekimin hem de gebe kadının cezalandırılmasını öngören çok failli bir suçtur.⁵⁴ TCK m. 99/6 ise sadece uzman hekimi muhatap alarak, gebeliği sonlandıran kişinin cezalandırılmayacağına amirdir.⁵⁵ Bu durumda, eğer hükmün hukuki niteliğinin kusurluluğu ortadan kaldıran zorunluluk hali veya şahsi cezasızlık nedeni olduğu kabul edilirse, TCK m. 99/6’dan sadece hekim yararlanabilir. Gebeliğin sonlandırılmasına rıza gösteren kadın ise hükümden yararlanamaz. Kusurluluğu etkileyen nedenler veya şahsi cezasızlık nedenleri eylemin suç olma vasfını değiştirmediklerinden, kadının TCK m. 99/2’den doğan cezai sorumluluğu da devam eder.

Buna karşın düzenlemenin hukuki niteliğinin bir “hukuka uygunluk nedeni” olduğunun kabul edilmesi durumunda ise; TCK m. 99/6’daki şartlar altında gerçekleştirilen rahim tahliyesinin hukuka aykırı yani suç olmadığı sonucuna ulaşılır. Bu durumda fiil sadece hekim açısından değil, herkes açısından hukuka uygun olacağından, hem hekim hem de gebe kadın hakkında CMK m. 223/2 gereğince beraat kararı verilir.

Kanaatimizce, gebeliğin TCK m. 99/6’da gösterilen şartlar altında sonlandırılmasını kusurluluğu etkileyen nedenler veya cezalandırmanın diğer şartları kapsamında açıklamak isabetli değildir. Öncelikle, TCK m. 99/6’da yer alan dü-

⁵³ ibid 193.

⁵⁴ Türkan Yalçın Sancar, Çok Failli Suçlar (Seçkin Yayıncılık 1998) 183.

⁵⁵ 2001 tarihli Türk Ceza Kanunu Tasarısının suç sonucu gebeliği düzenleyen m. 154, hem çocuğu düşürene hem de düşürtene ceza verilmeyeceği şeklinde kaleme alınmıştır.

zenlemenin kusurluluğu etkileyen zorunluluk hali⁵⁶ kapsamında değerlendirilemeyeceğini düşünmekteyiz. Zira bir suç neticesinde oluşan gebeliğin sonlandırılmasında, kusurluluğu etkileyen zorunluluk halinin şartları mevcut değildir.⁵⁷ Suç neticesinde oluşan gebeliğin, gebe kadının psikolojisi veya sosyal statüsü üzerinde olumsuz etkileri olsa bile, bu durum salgın hastalık, depresyon, sel, yangın veya vahşi hayvan saldırısı gibi zorunluluk halinin tehlikeye ilişkin genel şartlarından oldukça farklıdır. Zorunluluk halinin tehlikeye ilişkin şartlarından olan “bir hakka yönelik ağır ve muhakkak bir tehlikenin bulunmasına” ilişkin şart, burada mevcut değildir. Zira gebelik tek başına bir tehlike arz etmez. Burada, NPHK m. 5 ve Tüzük m. 5’te belirtildiği gibi, kadının hayatı veya sağlığı ya da doğacak çocuğun veya onu takip eden nesillerin sağlığı açısından tehlike arz eden bir durum da yoktur. Bu nedenle gebeliğin, kadının veya çocuğun sağlığı açısından somut bir tehlike yaratmadığı durumlarda, TCK m. 25/2’de aranan ağır bir tehlikenin⁵⁸ varolması şartı gerçekleşmez. Suç neticesinde oluşan gebeliğin negatif etkisi kadının ruh sağlığının halihazırda bozulmuş olması gibi somut bir tehlike olarak⁵⁹ ortaya çıkmadığı sürece, dikkate alınmaz. Gelecekte ortaya çıkması olası tehlikeler muhakkak değildir.⁶⁰

TCK m. 99/6’nın bir cezasızlık sebebi olduğu yönündeki görüşler de isabetli değildir. Her ne kadar TCK m. 99/6’da “... ceza verilmez” ifadesine yer verilmişse de, buradan hareketle hükmün hukuki niteliği açıklanamaz. Çünkü TCK’da madde metninde aynı ifadeye yer verilmiş olmasına rağmen, hukuki niteliği farklı düzenlemeler bulunmaktadır. Örneğin TCK m. 24’te “kanunun hükmünü yerine

⁵⁶ Zorunluluk halinin hem hukuka aykırılığı hem de kusurluluğu ortadan kaldıran iki yönü bulunduğu ve AİCK §34 ve §35’te olduğu gibi Türk Ceza Kanununda da iki kurumun ayrı ayrı düzenlenmesi gerektiği yönündeki görüşler ve haklı eleştiriler için bkz. Veli Özer Özbeke ve Koray Doğan, ‘Zorunluluk Halinin Hukuki Niteliği’ (2007) 9(2) DEÜHFD 195, 205. Timur Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (17. Baskı Seçkin Yayıncılık 2022) 323 vd.; Zeynel Kangel, *Ceza Hukukunda Zorunluluk Durumu* (Seçkin Yayıncılık 2010) 47 vd.

⁵⁷ Aynı yönde Muş (n 47) 119.

⁵⁸ Aynı yönde bkz. Muş (n 47) 119. Ancak Hakeri’ye göre; suç endikasyonu özel bir zorunluluk hali olduğu için, tehlikenin ağır olması koşulu aranmayabilir. Hakeri, *Tip Ceza Hukuku* (n 2) 265. Hakeri’nin bu görüşüne özel zorunluluk hallerinde tehlikenin ağır olmasının aranmayacağına ilişkin, herhangi bir kural bulunmadığı gerekçesiyle katılmıyoruz. Zira hırsızlık suçuna ilişkin zorunluluk halinin düzenlendiği TCK m. 147’de “ağır ve acil bir ihtiyacın” karşılanmasından söz edilmesi, “tehlikenin ağır olması” şartının yalnızca genel değil özel zorunluluk hallerinde de arandığını göstermektedir.

⁵⁹ Nitekim 1927 yılında Alman İmparatorluk Mahkemesi verdiği bir kararda, kadının gebeliğin yarattığı ruhsal bunalım nedeniyle intihar etme tehlikesini ortadan kaldırmak amacıyla gebeliğin sonlandırılmasını hukuka uygun bulmuştur. Bkz. RG 61, 242 (254), aktaran: Hans Heinrich Jescheck ve Thomas Weigend, *Lehrbuch des Strafrechts, Allgemeiner Teil* (5. Auflage Duncker&Humblot 1996) 359; ayrıca bkz. Turhan Tufan Yüce, *Ceza Hukuku Dersleri Cilt 1* (Şafak Basım Yayım 1982) 263.

⁶⁰ Hakeri’ye göre ise bu durumda tehlike muhakkaktır. Bkz. Hakeri, *Tip Ceza Hukuku* (n 2) 265.

*getirene ceza verilmez*⁶¹ ifadesi yer almaktadır, ancak kanun hükmünü yerine getirme bir cezasızlık nedeni değil, hukuka uygunluk nedenidir.

Öte yandan, TCK m. 99/6'nın hukuki niteliğinin “şahsi cezasızlık nedeni” olduğunun kabul edilmesi halinde, bu nedenin rahim tahliyesini gerçekleştiren hekimin yani “failin” hangi şahsi özelliğine dayandığı da izah edilmelidir. Çünkü şahsi cezasızlık nedenleri, suç işlendiği anda mevcut olan ve tüm unsurlarıyla oluşan bir suçta, “failin” cezalandırılmasını engelleyen şahsi sebeplerdir.⁶² TCK m. 99/6 bakımından failin şahsında bulunan özellik hekimlik mesleğini icra etmesi ise, bu durumda da söz konusu cezasızlık nedeninden neden her hekimin değil de sadece uzman hekimlerin, üstelik her uzman hekimin değil, sadece gebeliği hastane ortamında sonlandıran uzman hekimin yararlanmasına müsaade edildiği açıklanmalıdır. Ancak TCK m. 99/6'nın hukuki niteliğinin “cezasızlık nedeni” olduğunu kabul edenler, bu hususlara ilişkin bir açıklama yapmamışlardır.

Ayrıca TCK m. 99/6'da gebeliği sona erdirene ceza verilmeyeceği belirtilmektedir. TCK m. 40/1 gereğince şahsi cezasızlık nedenlerinden sadece bu nedeni şahsında bulunduran kişiler yararlanabilir.⁶³ Bu durumda gebeliği sonlandıran hekime ceza verilmeyecek ve fakat hekime yardım eden diğer sağlık personeline ceza verilebilecektir. Bunun yanında yukarıda da işaret ettiğimiz gibi, TCK m. 99/2 çok failli bir suç olarak düzenlenmiş⁶⁴ ve süresi 10 haftayı aşan gebelikler rızaya dayalı olarak sonlandırılmış olsa bile, rıza gösteren kadın da cezalandırılacaktır. Yani bu durumda her fail kendi fiilinden sorumlu olduğuna göre kadının TCK m. 99/2'den doğan cezai sorumluluğu devam eder. Bu durumda hukuk mantığı gereği “*suç mağduru kadının ve hekime yardım eden kişilerin cezai sorumluluğu devam ederken, gebeliği sonlandıran hekimin şahsi cezasızlık nedeninden yararlanacağı*” sonucu çıkar. Ancak böyle bir sonuç, ceza adaletinin sağlanmasını hedefleyen TCK'nın genel amacına uygun olmayacağından, kanaatimizce kabul edilemez.

Hükmün hukuki niteliğini, tipikliği ortadan kaldıran bir neden olarak açıklayan görüş⁶⁵ de isabetli değildir. Çünkü TCK m. 99/2'de tıbbi zorunluluk olmadan süresi 10 haftayı aşmış olan gebeliklerin sonlandırılması suç olarak düzenlenmiştir. On hafta dolmadan kadının rızasıyla yetkili kişiler tarafından gerçekleştirilen rahim tahliyesi veya kadının kendi isteğiyle çocuğunu düşürmesi herhangi bir suç tipini ihlal etmeyecek, dolayısıyla suç oluşturmayacaktır. Ancak kanun koyucu,

⁶¹ Aynı şekilde meşru savunma (TCK m. 25/1) ve hakkın kullanılması (TCK m. 26) hukuka uygunluk nedenlerine ilişkin düzenlenmelerde de “ceza verilmez” ifadesi kullanılmıştır.

⁶² Erkan Sarıtaş ve Hazal Algan Canseven, ‘Şahsi Cezasızlık Sebeplerinin Maddi Şartlarında Hata’ (2023) 11 (1) Journal of Penal Law and Criminology 1, 3-4.

⁶³ Zeynel T. Kangal, ‘Kişisel Cezasızlık Nedenleri ve Cezayı Kaldıran veya Azaltan Kişisel Nedenler’ (2011) 7 Bahçeşehir Üniversitesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi 38, 45.

⁶⁴ Yalçın Sancar, Çok Failli Suç (n 54) 182- 184.

⁶⁵ Tulay (n 52) 193.

ceninin gelecekteki, potansiyel yaşam hakkının, 10. haftadan itibaren korunması gereken hukuki değerlerden biri olduğunu kabul etmektedir.⁶⁶ Bununla birlikte 10. hafta dolmadan kadının rızasıyla ve yetkili kişilerce gerçekleştirilen rahim tahliyesi herhangi bir hukuki değeri ihlal etmez. Kadının burada mutlak tasarruf yetkisi hukuken tanınmış ve 10. haftaya kadar olan gebeliği sonlandırmanın kadının hakkı olduğu kabul edilmiştir.⁶⁷ Gebeliğin 10. haftasından sonra gerçekleştirilen rahim tahliyeleri ise, kadının rızası olsun ya da olmasın TCK m. 99 ile korunan hukuki değerlerden biri olan ceninin potansiyel yaşam hakkını ihlal eder. Ne var ki tipikliği ortadan kaldıran nedenlerin temel özelliği, söz konusu nedenlerin bulunması durumunda eylemin tipe uygun olmamasıdır. Tipikliği ortadan kaldıran nedenlerin somut olayda mevcut olması, rızanın TCK m. 116 veya TCK m. 102’de üstlendiği fonksiyonda olduğu gibi, suç tipleriyle koruma altına alınmış olan hukuki değerlerin ihlal edilmesini önler. Diğer bir ifadeyle tipikliği ortadan kaldıran nedenlerin hukuki sonucu, eylemin tipe uygun olmaması ve hukuki değer ihlalinin gerçekleşmemesidir. Fakat TCK m. 99/6’ya baktığımızda; ne kadının rızası ne gebeliğin bir suç neticesinde meydana gelmiş olması ne de gebeliğin hastane ortamında bir uzman hekim tarafından sonlandırılması, ceninin gelecekteki potansiyel yaşam hakkının ihlal edilmesini önler. Gebeliğin TCK m. 99/6’da öngörülen şartlar altında sonlandırılması, 10. haftadan itibaren hukuken koruma altına alınmış olan ceninin potansiyel yaşam hakkının ihlal edildiği gerçeğini değiştirmez. Hangi şartlar altında olursa olsun 10. haftadan sonra gerçekleştirilen rahim tahliyeleri, ceninin potansiyel yaşam hakkını ihlal eden bir eylemdir. Bu gerekçeyle TCK m. 99/6’nın hukuki niteliğinin tipikliği kaldıran bir neden olduğu görüşüne iştirak etmiyoruz.

TCK m. 99/6’da yer alan düzenlemenin hukuki niteliğini, hukuka uygunluk nedeni olarak açıklayan görüşler daha isabetlidir. Zira TCK m. 99/6’nın yalnızca hekimi değil, gebe kadını da ceza tehdidinden kurtarması, sadece düzenlemenin hukuki niteliğinin bir hukuka uygunluk nedeni olduğu hipotezinde mümkündür. Kanaatimizce, TCK m. 99/6 ile kanun koyucu suç mağduru kadına bir hak tanımaktadır. Bu hak, mağduru olduğu bir suç sonucu gebe kalan kadının çocuğu doğurmak istememesi durumunda “gebeliğin sonlandırılmasını talep

⁶⁶ TCK m. 99 ile korunan hukuki değer ne olduğu öğretide her zaman tartışmalı bir konu olmuştur. Ancak çocuk düşürme ve düşürtme suçlarıyla birden fazla hukuki değer bir arada korunduğu öğretide genel olarak kabul edilmektedir. Örneğin öğretide savunulan bir görüşe göre TCK m. 99 ile ceninin yaşam hakkı dışında ayrıca kadının sağlığı, ulusun, ırkın, toplumun varlığını sürdürme hakkı, aile bireyinin var olma hakkı, genel ahlak ve devletin nüfus politikası korunmaktadır. TCK m. 100’de ise ceninin potansiyel yaşam hakkının yanında devletin nüfus politikası ve kadının sağlığı da himaye edilmektedir. Bkz. Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Ceza Özel Hükümler* (n 50) 311 321. TCK m. 99’da ceninin gelecekteki yaşam hakkının yanında, kadının sağlığının, TCK m. 100’de ise sadece ceninin potansiyel yaşam hakkının korunduğu görüşü için ise bkz. Tezcan, Erdem ve Önok (n 50) 298. Bu konuya bilimsel olarak tatmin edici bir cevap verilmesinin mümkün olmadığı görüşü için bkz. Yalçın-Sancar, *Kadın* (n 26) 235.

⁶⁷ Dönmezer (n 1) 199.

etme hakkıdır”.⁶⁸ Bu hakkın kaynağı ise doğrudan doğruya TCK m. 99/6’da yer alan düzenlemedir. Kanun koyucunun, 10 haftayı geçen gebeliklerde hukuken geçersiz saydığı kadının rızasına, gebeliğin kadına karşı işlenen bir suç sonucu oluşması durumunda belli sınırlar içinde de olsa hukuki değer atfetmesi, suç mağduru kadına bir hak tanıdığını göstermektedir. Ceninin menfaatleri karşısında, 10 hafta ile sınırlanmış olan kadının kendi bedeni ve geleceği üzerindeki tasarruf yetkisi, suç sonucu oluşan gebelik söz konusu olduğunda 20 haftaya çıkartılmıştır. Ancak diğer hukuka uygunluk nedenlerinde olduğu gibi, TCK m. 99/6’da kadına tanınmış olan “gebeliğin sonlandırılmasını talep etme” hakkının da hukuki sınırları vardır. Kadın bu hakkını kanunda belirtilen şartlar ve sınırlar içinde kullandığında, eylem TCK m. 99/2 anlamında tipe uygun bir fiil olsa da hukuka aykırı olmaz. Bununla birlikte TCK m. 99/6 kadına gebeliği doğrudan doğruya sonlandırma hakkı vermemektedir. TCK m. 100’de düzenlenen çocuk düşürme suçu, kadının “gebeliğin sonlandırılmasını talep etme hakkının” yasal sınırını oluşturmaktadır. Kanun koyucunun bu yolla, kadının hayatını ve sağlığını tehlikeye sokabilecek bir yönteme başvurmasını engellemek istediği anlaşılmaktadır. Bu nedenle bir suç neticesinde oluşmuş olsa bile; 10 haftayı geçen gebeliğin kadın tarafından bizzat sonlandırılması hukuka aykırı olmaya devam eder. Örneğin 18 haftalık çocuğu kasten düşüren kadın, TCK m. 100 gereğince çocuk düşürme suçundan sorumludur.⁶⁹ Çünkü suç endikasyonu TCK m. 100’de dikkate alınmamış, sadece TCK m. 99 ve çocuk düşürtme suçunun iki failininde biriyle sınırlı olarak düzenlenmiştir.

Suç mağduru kadına, maruz kaldığı suç neticesinde oluşan gebeliğin sonlandırılmasını talep etme hakkı tanıyan hüküm, hekime ise suç mağduru kadının talebi üzerine bu gebeliği sonlandırma yetkisi vermektedir. TCK m. 99/6’daki şartlar altında gebeliği sonlandıran hekim, kanunun kendisine vermiş olduğu yetkiyi kullanır. Bu nedenle TCK m. 99/6’nın hekim açısından hukuki niteliği kanun hükmünü icradır (TCK m. 24/1). Kadın hastalıkları ve doğum uzmanı hekim, kanunen suç mağduru kadının gebeliğini sonlandırmaya yetkili kılınmıştır.⁷⁰

⁶⁸ Hakeri’ye göre TCK m. 99/6’nın hukuki niteliğini “hakkın kullanılması” olarak açıklayan görüşler isabetli değildir. Zira gebeliği sonlandırmak bir hak olsaydı, suç sonucu oluşan gebeliği hekim yerine kadının bizzat sonlandırması durumunda da ceza verilmemesi gerekirdi. Bkz. Hakeri, *Tıp Ceza Hukuku* (n 2) 265.

⁶⁹ Oktar’a göre ise böyle bir durumda, gebeliğini bizzat sonlandıran kadına ceza verilmez. Bkz. Oktar (n 50) 220.

⁷⁰ Hekimlik mesleğinin icrasının hakkın kullanılması hukuka uygunluk nedeni kapsamında değerlendirilmesi gerektiği görüşüne ilişkin olarak bkz. Veli Özer Özbek, Koray Doğan ve Pınar Bacaksız, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (11. Baskı Seçkin Yayıncılık 2020) 314; Mehmet Emin Artuk, Ahmet Gökçen ve A. Caner Yenidünya, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (7. Baskı Adalet Yayınevi 2013) 417. Zeki Hafizoğulları ve Muharrem Özen, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (12. Baskı USA Yayıncılık 2019) 228.

Yukarıda açıklanan gerekçelerle TCK m. 99/6'nın hukuki niteliğinin kadın açısından hakkın kullanılması (TCK m. 26/1), hekim açısından ise kanun hükmünü icra (TCK m. 24/1) kapsamında değerlendirilmesi gereken özel bir hukuka uygunluk nedeni olduğunu kabul ediyoruz. Bu nedenle TCK m. 99/6'daki şartlar oluştuğundan sonra gebeliği sonlandıran hekim hakkında verilmesi gereken karar; ceza verilmesine yer olmadığı değil, beraattir. Aynı şekilde rahim tahliyesine rıza gösteren gebe kadın hakkında da TCK m. 99/2'den beraat kararı verilmelidir. Kanaatimizce, bu kabul TCK'nın hedeflediği ceza adaletinin sağlanması fikrine de uygun olacaktır.

B. Gebeliğin Suç Sonucu Meydana Gelmiş Olması Kavramı ve Gebeliğe Neden Olan Öncül Suçlar

TCK m. 99/6'nın uygulanabilmesi, gebeliğin bir suç sonucu meydana gelmiş olmasına bağlıdır. Hükümde gebeliğe neden olan suçlar sınırlanmamış, madde gerekçesinde de gebeliğin hangi suçlar neticesinde oluşmuş olması gerektiğine ilişkin bir açıklama yapılmamıştır. Bu nedenle TCK m. 99/6 açısından hangi suçların "öncül suç" kabul edileceği tartışmalıdır.

Öğretide savunulan bir görüşe göre; gebelik, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar sonucunda oluşabileceği gibi, TCK veya başka bir kanunda düzenlenmiş olan suçlar neticesinde de oluşabilir.⁷¹ Bu görüşe taraftar olan yazarlar, hükümde öncül suçların türüne veya nerede düzenlendiğine ilişkin bir sınırlama yapılmadığından, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar dışında kalan diğer suçların da TCK m. 99/6 açısından öncül suç olabileceğini kabul etmektedirler.⁷²

Gerçekten de gebelik, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar dışında kadının rızası olmaksızın eşine ait olmayan spermle yapay dölleme⁷³ veya kadının fuhşa zorlanması (TCK m. 227)⁷⁴ ya da birden çok evlilik veya hileli evlenme

⁷¹ Oktar (n 50) 217.

⁷² Ünver (n 49) 206.

⁷³ Öğretide bu konuya ilişkin olarak Adana Balcalı Hastanesinde yaşandığı belirtilen bir olay aktarılmaktadır. Söz konusu olayda bir hekimin başkalarının aldığı spermle kadın hastalarının hamile kalmasını sağladığı iddia edilmiş, ilgili hekim TCK m. 257 uyarınca görevi kötüye kullanma suçundan cezalandırılmıştır. Bkz. Işık (n 36) 39.

⁷⁴ Türk ceza hukukunda fuhuş suçunun mağdurunun kendisine fuhuş yaptırılan kişiler olduğu genel olarak kabul edilmektedir. Özbek, Doğan ve Bacaksız, *Ceza Özel Hükümler* (n 50) 918; Hasan Tahsin Gökcan ve Mustafa Artuç, *Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Şerhi*, 5. Cilt, m. 197-254 (2. Bası Adalet Yayınevi 2021) 7575. Yargıtay'ın da kendi istekleriyle fuhuş yapan kişileri dahi mağdur kabul ettiği kararları bulunmaktadır. Y 18 CD, E 2016/14213 K. 2019/1534, 16.01.2019; Y 5 CD, E 2011/290 K 2011/3015, 13.04.2011. Erişim: uyap.gov.tr. Ancak Zafer'e göre soyut tehlike suçu olan fuhuş suçu, bir çocuğun veya yetişkinin fuhşa teşvik edilmesi, fuhuşun kolaylaştırılması, fuhuş maksadyla kişilerin temin edilmesi veya fuhşa aracılık edilmesiyle tamamlanır. Suç tipiyle korunan hukuki değer genel ahlak olduğundan, mağdur toplumu oluşturan herkeştir. Kendilerine fuhuş yaptırılan kişiler ise suçun konusudur. Bkz. Hamide Zafer, 'Fuhuş Suçu' (2019) 21 Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (Prof. Dr. Durmuş Tezcan'a Armağan (Özel Sayı)) 3157, 3165-3166.

(TCK m. 230) gibi suçlar neticesinde de oluşabilir.⁷⁵ Ancak bu suçların TCK m. 99/6 açısından öncül suç olup olmadıkları, hükmün anlamından hareketle tespit edilebilir. Madde metninde yer alan “kadının mağduru olduğu bir suç” ifadesinin hangi suçları kapsadığı tarihsel, lafzi ve amaçsal yorum yöntemleri kullanılarak belirlenebilir.⁷⁶

Bununla birlikte tarihsel yorum yöntemi⁷⁷, hangi suçların öncül suç olduğunun belirlenmesinde yetersiz kalmaktadır. Çünkü kanun koyucunun TCK m. 99/6’yı düzenlemesindeki amacının ne olduğunu ortaya koyan bir açıklama veya tartışma, madde gerekçesinde olmadığı gibi meclis tutanaklarında da bulunmamaktadır. Lafzi yorum yöntemi kullanıldığında ise hükmün dilbilimsel, anlambilimsel ve gramatik olarak analiz edilmesi gerekir.⁷⁸ TCK m. 99/6’ya bakıldığında, “kadının mağduru olduğu bir suç sonucu gebe kalması” şeklinde genel bir ifadenin kullanıldığı görülmektedir. Fıkıradaki kadının mağdur olduğu belirli bir veya birden fazla suçtan söz edilmemektedir. Bunun anlamı, gebeliğe neden olan suçun, kadının mağdur olduğu herhangi bir suç olabileceğidir. Hükmünde, öncül suçların türüne veya gebeliğin öncül suçun doğrudan veya dolaylı sonucu olması gerektiğine ilişkin bir sınırlama yapılmamıştır. Hükmün lafzı yorumundan, kadının cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar dışında, TCK m. 227’deki fuhuş veya TCK m. 230’daki birden çok evlilik veya hileyle evlenme gibi başka bir suçun mağduru olması durumunda da TCK m. 99/6’nın uygulanması gerektiği sonucu çıkmaktadır.

Amaçsal (*teleological*) yorum yönteminde⁷⁹ ise kanunun amacı, kanunun uygulandığı zamanın ihtiyaçlarına göre belirlenir. Bu yöntemden hareket edildiğinde, kanunun amacının suç endikasyonunu geniş yorumlamak ve kadının doğrudan veya dolaylı olarak mağdur olduğu her suçta, süresi 10 haftayı geçmiş olan gebeliklerin sonlandırılmasına kapı aralamak olmadığı sonucuna ulaşılabilecektir. Bu düzenleme cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen bir suçun mağduru olan kadınların yaşadığı mağduriyetin ağırlaşmasını önlemek ve kadını korumak amacıyla yapılmıştır. Öte yandan TCK m. 99/6 süresi 10 haftayı aşan gebelikleri belli şartlar altında ve belirli sınırlar dahilinde hukuka uygun kabul eden, istisnai bir düzenlemedir. İstisnaların dar yorumlanması gerektiği ise genel bir hukuk ilkesidir.⁸⁰ TCK m. 227 veya TCK m. 230’da öncelikle topluma ait hukuki değerler korunduğu için, bu suçların birincil mağduru toplumdur. Fuhşa zorlanan veya

⁷⁵ Çetiner (n 33) 91. Aksi yönde bkz. Topaç (n 22) 183.

⁷⁶ Kemal Gözler, *Hukuka Giriş* (14. Baskı Ekin Yayınevi 2017) 277 vd. Sururi Aktaş, ‘Hukukta Yorum Çabaları’ (2011) 15 (3-4) 1, 7.

⁷⁷ Aktaş (n 76) 4 vd.

⁷⁸ ibid 8 vd.

⁷⁹ Gözler (n 76) 284; Aktaş (n 76) 16 vd.

⁸⁰ Aynur Yongalık, ‘İstisnalar Dar Yorumlanır Kuralı ve Değerlendirilmesi’ (2011) 60 (1) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1, 11.

kendi rızalarıyla fuhuş yapan kişilerin mağduriyeti ise asli değil ikincil niteliktedir. Buna karşın TCK m. 102-104 arasında düzenlenmiş olan cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar, kişilere karşı işlenen suçlardır ve bu suç tipleriyle korunan hukuki değerler bireylere ait olduğundan, mağdur da belirli bir kişidir. Bu nedenle kanun koyucunun TCK m. 99/6'da yer alan "kadının mağduru olduğu bir suç" ifadesiyle, sadece kadının doğrudan mağdur olduğu TCK m. 102, m. 103 ve 104'te düzenlenmiş olan cinsel dokunulmazlığa karşı suçları, öncül suç olarak belirlemeyi amaçladığı kanaatindeyiz.⁸¹

Gebeliğin sonlandırılması talebiyle hekime başvuran kişinin 15 yaşını tamamlamamış bir çocuk olması durumunda, çocuğun gebeliğine neden olan fiilin TCK m. 99/6 anlamında bir öncül suç olup olmadığı tartışmadan varestedir. Bu çocukların gebe kalmasına neden olan her suç TCK m. 99/6 anlamında bir öncül suç olduğu gibi bu çocuklar da her zaman söz konusu suçun doğrudan mağdurdur. Zira TCK m. 103 gereğince 15 yaşını tamamlamamış çocukların cinsel davranışlara gösterdiği rıza hiçbir şekilde geçerli değildir. Bu çocukların rızası olsun ya da olmasın, bunlara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış çocuğun cinsel istismarı suçunu oluşturur. Bu durumda, 15 yaşını tamamlamamış bir çocuk veya kanuni temsilcisi rahim tahliyesi talebiyle hekime başvurduğunda, hekimin gebeliğin bir suç neticesinde oluşup oluşmadığını araştırması dahi gerekmez. 15 yaşını tamamlamamış bir çocuk gebeyse tartışmasız, suç mağdurdur. Bu çocuğun gebelik süresi 20 haftayı aşmamışsa, hekim gebeliği bir an önce sonlandırmalıdır. 20 haftalık sürenin kaçırılmaması için, hekim TCK m. 280'de düzenlenmiş olan bildirim yükümlülüğünü gebeliği sonlandırdıktan sonra da yerine getirebilir. Bu durumda önce bildirim, sonra gebeliğin sonlandırılması gibi bir şart aranmamalıdır.

Çocuğun yaşının 15-18 aralığında olması da gebeliğin bir suç neticesinde meydana gelmiş olup olmadığı konusunda tereddüt yaratan bir durum değildir.⁸² Çünkü TCK m. 104'te reşit olmayan kişiyle cinsel ilişkide bulunmak suç olarak düzenlenmiştir. Kanun, 15-18 yaş aralığında bulunan çocukların cinsel ilişkiye gösterdiği rızaya hukuki geçerlilik tanımamaktadır.⁸³ Çocuk kendi rızasıyla girdiği cinsel ilişki neticesinde hamile kalmış olsa bile, söz konusu cinsel ilişki, TCK m. 104'te düzenlenmiş olan "reşit olmayanla cinsel ilişki" suçunu oluşturur. Örneğin 16 yaşında bir çocuğun arkadaşıyla veya kendisiyle arasında evlenme yasağı bulunan bir akrabasıyla girdiği cinsel ilişki, çocuğun rızası olsa bile suçtur. Bu tür

⁸¹ Aynı yönde bkz. Handan Yokuş Sevtük, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (4. Baskı Adalet Yayınevi 2022) 343; Gülşen (n 11) 1218; Hasan Tahsin Gökcan ve Mustafa Artuç, *Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Şerhi, 3. Cilt, m. 86-140* (2. Bası Adalet Yayınevi 2021) 3667-3668. Kanbur (n 50) 1218-1219.

⁸² TCK m. 104'ün düzenlenişinin ve TCK m. 102/2, 2. cümlesinin TCK m. 99/6'nın uygulanması konusunda tereddüt yarattığına ilişkin olarak bkz. Gülşen (n 11) 1219.

⁸³ Medeni Kanun gereğince evlenmeye reşit olan çocuklar bu değerlendirmenin dışındadır.

bir cinsel ilişki sonucunda oluşan gebelik ise TCK m. 99/6 anlamında “bir suç” neticesinde oluşmuş gebeliktir.

Bizim bu görüşümüze, 15-18 yaş aralığında bulunan çocuğun cinsel ilişkiye rızasının bulunduğu ve gebeliğin de bu ilişki neticesinde oluştuğu, dolayısıyla burada bir suç endikasyonunun bulunmadığı iddiasıyla karşı çıkılabilir. Nitekim, yerel mahkemelerin TCK m. 104 kapsamında yapılan başvuruları sürüncemede bırakma gerekçeleri de çoğu zaman bu şekildedir. Bazı mahkemeler, TCK m. 104’te fail ve mağdurun belirlenemediğini, çocuğun cinsel ilişkiye rıza gösterdiğini, dolayısıyla gebe kalan 15 yaşını tamamlamış çocuğun TCK m. 99/6 anlamında bir suç mağduru olmadığını gerekçe göstererek rahim tahliyesi konusunda karar vermekten kaçınmaktadır.⁸⁴ Ancak yerel mahkemelerin bu tutumu hukuka aykırıdır. TCK’da açıkça suç olarak düzenlenmiş bir fiil neticesinde gebe kalan çocuğun veya kanuni temsilcilerinin rahim tahliyesi talebiyle yaptıkları başvuruların, TCK m. 99/6’nın “reşit olmayanla cinsel ilişki” suçunu kapsamadığı gerekçesiyle reddedilmesinin hukuki gerekçesi bulunmamaktadır. Kanun koyucunun suç saydığı bir eylemi, uygulamacıların görmezden gelmesi, yok sayması, kanun koyucunun geçerlilik tanımadığı çocuğun iradesine, uygulamacının “çocuğun rızası var” gerekçesiyle değer atfetmesi, en hafif ifadeyle Kanunu ve kanun koyucunun iradesini tanımamaktır. Oysaki TCK m. 103’te olduğu gibi TCK m. 104’ün işlenmesiyle oluşan gebelikler de çocuğa karşı işlenen ve çocuğun mağdur olduğu bir suç neticesinde oluşmaktadır. TCK m. 104’de fail ve mağdurun belli olmadığı iddiası da burada makul bir gerekçe değildir. Zira suçun mağdur ve failinin belirlenmesi sorunu, yetişkinlerin çocuklarla girdiği cinsel ilişkide değil, çocukların kendi aralarında girdiği cinsel ilişkide ortaya çıkmaktadır.⁸⁵ Kaldı ki bu durumda bile her iki çocuk da müşteki/şüpheli sıfatını almakta ve Yargıtay uygulamasında kız çocuğu mağdur, erkek çocuğu ise fail kabul edilmektedir.⁸⁶ Bu nedenle hekimler, yaşı ne olursa olsun kendilerine başvuran çocukların 20. haftayı aşmamış olan gebeliklerini, çocuğun bir suç mağduru olup olmadığı veya gebeliğin bir suç neticesinde gerçekleşip gerçekleşmediği konusunda tereddüt etmeden sonlandırmalıdır. Hekimin kontrol etmesi gereken tek husus, 17 yaşından büyükse çocuğun evlilikle reşit kılınmış olup olmadığıdır. Çocuklar konusunda hekimin adli mercilerden gelecek bir kararı beklemesine gerek yoktur. Hekim TCK m. 280 gereğince yapmak zorunda olduğu bildirimini, çocuğun gebeliğini sonlandırdıktan sonra da yapabilir.

⁸⁴ Örnek için bkz. Anayasa Mahkemesi R.G Başvurusu, prg. 33.

⁸⁵ Konuya ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. Meral Ekici, ‘Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu (TCK m. 104) Bağlamında Akran Sorunu’ in Türkan Yalçın (Yayına Hazırlayan) *Çocuk Yazıları* (Savaş Yayınevi, Ankara 2022) 385, 412 vd. TCK m. 104’ün düzenlenmesindeki hatanın etkisinin TCK m. 99/6’da ortaya çıktığı konusunda bkz. Kanbur (n 50) 1219.

⁸⁶ Yargıtay 14 CD, E 2019/6141 K 2020/2763, 29.06.2020; Yargıtay 14 CD, E 2016/9665 K 2021/2204, 18.03.2021. Yargıtay kararlarına ilişkin değerlendirmeler için bkz. Ekici, ‘TCK m. 104’ (n 85) 421.

Yukarıda da belirtildiği gibi, öğretilerde 2238 sayılı Kanun'a aykırı olarak yapay dölleme yöntemiyle oluşan gebeliklerin de TCK m. 99/6 kapsamında olduğuna ilişkin görüşler bulunmaktadır.⁸⁷ Örneğin *Ünver*, suçla gebelik arasında nedensellik bağı bulunması şartıyla nitelikli cinsel saldırı suçu dışında ayrıca; kadına zorla sperm enjekte edilmesi veya kadının spermlerin bulunduğu bir yere çıplak olarak oturtulması veya zorla suni dölleme ya da klonlama fiillerinin de TCK m. 99/6 kapsamında değerlendirilmesi gerektiği kanaatindedir.⁸⁸ Ancak hükmün getirilmesindeki temel düşüncenin, suç mağduru kadının korunması; normun amacının ise cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçların mağduru olan kadınların mağduriyetlerinin ağırlaşmasını önlemek olduğu dikkate alındığında, kanaatimizce yapay dölleme yöntemiyle oluşan gebeliklerin sonlandırılması TCK m. 99/6'nın amacı ve kapsamı dışındadır.

Aynı şekilde, 18 yaşını tamamlamış olan kadının rızasının bulunduğu fuhuş veya ensest ilişki sonucunda hamile kalması durumunda da TCK m. 99/6 uygulanamaz.⁸⁹ Zira bu eylemler açısından reşit kadının rızası, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçların oluşmasına engel olur. Reşit olan kadının rızasıyla gerçekleştirilen cinsel davranışlar, cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlara vücut vermez. Kadının rızasıyla gerçekleşen cinsel davranışlar neticesinde oluşan gebelikler, TCK m. 99/6 anlamında suç sonucu oluşmuş gebelik olarak nitelendirilemez. TCK m. 103 ve TCK m. 104'teki gibi kanunun rızaya geçerlilik tanımadığı, herhangi bir değer atfetmediği suçlar ise bu değerlendirmenin dışındadır.

TCK'nın aksine karşılaştırmalı hukukta öncül suçlara ilişkin daha açık düzenlemeler bulunmaktadır. Örneğin AİCK doğrudan madde numarası vererek AİCK §176 ve §178 arasında düzenlenmiş olan cinsel saldırı ve cinsel istismar suçları neticesinde hamile kalan kadın ve çocukların gebeliklerinin sonlandırılmasının hukuka uygun olacağını açıkça düzenlemiştir. TCK açısından da olması gereken budur.⁹⁰ TCK m. 99/6'da yapılacak bir değişiklikte öncül suçların hangileri olduğu belirlenerek, tartışmalara son verilebilir. Fakat böyle bir değişiklik yapılmadan da normun amacından hareketle; öncül suçların, nitelikli cinsel saldırı (TCK m. 102), çocukların nitelikli cinsel istismarı (TCK m. 103) ve reşit olmayanla cinsel ilişki (TCK m. 104) suçlarıyla sınırlı olduğu sonucuna ulaşmak mümkündür.

⁸⁷ Çetiner (n 33) 91; Topaç (n 22) 182; Tulay (n 52) 188; Işık (n 36) 39; Ünver'e göre; gebelik ile işlenen suç arasında nedensellik bağının bulunması yeterlidir. Yazar, yapay dölleme yanında, zorla sperm şırınga edilmesi veya spermlerin bulunduğu yere çıplak oturtulma, sperm bulaşmış bir bez vs. zorla vajinaya sürme, klonlama örneklerini de vermektedir. Ünver (n 49) 206.

⁸⁸ Ünver (n 49) 206.

⁸⁹ Gülşen (n 11) 1218. Suç endikasyonunun, kadının ırzına geçilmesi yani cinsel saldırıya uğraması veya fücür eylemi sonucunda oluşan gebeliklerin sonlandırılmasını kapsadığına ilişkin olarak bkz. Önder (n 4) 181.

⁹⁰ Öğretilerde Reşit Olmayanla Cinsel İlişki (TCK m. 104) ve Eşe Karşı Cinsel Saldırı (TCK m. 102/2, 2. cümle) açısından özel düzenleme yapılması gerektiği, aksi halde TCK m. 99/6'nın kötüye kullanılabilmesi belirtilmektedir. Bkz. Kanbur (n 50) 1219.

C. Gebeliğin Suç Sonucu Oluşturmasının Tespiti

Bir suçun işlenip işlenmediği hukuki bir sorun iken; kadının gebe olup olmadığı, hatta nasıl gebe kaldığının tespiti tıbbi bir sorundur.⁹¹ TCK m. 99/6'da bu yönde herhangi bir ifadeye yer verilmemesi önemli bir eksiklik olup, söz konusu tespitlerin kim/kimler tarafından yapılacağı tartışmalıdır.⁹² Bu bağlamda şu soruların cevaplanması gerekmektedir: Hekim rahim tahliyesini gerçekleştirmeden önce adli makamlarla irtibata geçerek, fiilin adli makamlar tarafından suç olarak nitelendirilip nitelendirilmediğini araştırmalı mıdır? Yoksa, hekim yapmış olduğu muayeneyi ve mağdur kadının beyanını esas alarak, gebeliğin suç sonucu olduğu kanaatine ulaşırsa adli mercilerle irtibata geçmeden de rahim tahliyesi yapabilir mi?⁹³

TCK m. 99/6'nın lafzı dikkate alındığında; kadının mağduru olduğu bir suç neticesinde gebe kaldığının tespit edilmiş olması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. Ancak bu sonuca sadece yargılamanın tamamlanmasıyla ulaşılabılır.⁹⁴ Ne var ki 20 haftalık süre sınırı ve ceza yargılamalarının çok uzun sürdüğü gerçeği dikkate alındığında, kanunun lafzına göre hareket edilmesi hükmün uygulan-

⁹¹ Işık (n 36) 35.

⁹² Topaç (n 22) 183; Tezcan, Erdem ve Önok (n 50) 311; Ertuğrul (n 16) 108; Kitapçıoğlu (n 7) 325; Yalçın-Sancar, *Kadın* (n 26) 234; Muş (n 47) 120; Burcu Dönmez, 'TCK'da Çocuk Düşürtme Suçu Mukayeseli Hukuk ve AİHM'nin Bakış Açısıyla Ceninin Yaşama Hakkının Sınırlandırılması' (2009) 9 (2) Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 99, 134; Seden Dürüstkan ve Gürkan Sert, 'Eşin Cinsel Saldırısı ile Gebe Kalan Kadın Açısından Çocuk Düşürtme Suçu ve Hekimin Suçu Bildirmeme Suçu', II. Uluslararası Şiddeti Anlamak Kongresi, 16-18 Ekim 2020, Erişim: https://www.researchgate.net/publication/363186924_Esinin_Cinsel_Saldirisi_ile_Gebe_Kalan_Kadın_Acisindan_Cocuk_Dusurtme_Sucu_ve_Hekimin_Sucu_Bildirmeme_Sucu, 5. Keza bu konuda yukarıda bahsi geçen Anayasa Mahkemesi R.G Başvurusunda da, "Anayasa Mahkemesinin 13/11/2019 tarihli yazısı üzerine 5237 sayılı Kanun'un 99. maddesinin (6) numaralı fıkrası kapsamında suç sonucu oluşan ve on hafta ile yirmi hafta arasındaki gebeliklerin sonlandırılması kararının usulüyle ilgili ve kararı alacak makama ilişkin yasal çerçeve hakkında Sağlık Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 2/12/2019 tarihli yazısında söz konusu hususları açıklığa kavuşturacak bir düzenleme bulunmadığı, Bakanlık Mevzuat Genel Müdürlüğünün 3/12/2019 tarihli yazısında da bu konuyla ilgili olarak ikincil mevzuatta düzenlemeye rastlanmadığı bildirilmiştir." ifadesine yer verilmiştir. Bu da göstermektedir ki gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin kararın usulü ve kararı verecek makamla ilgili olarak Sağlık Bakanlığı da net bir görüş ortaya koyamamıştır. Anayasa Mahkemesi R.G Başvurusu prg 37.

⁹³ AİCK 12 haftaya kadar olan gebeliklerin rızayla sonlandırılmasını cezalandırmamaktadır. Ancak bu durumda dahi gebe kadına zorunlu danışmanlık hizmeti verilmesi ve buna eşlik eden sosyal önlemlerle, kadın çocuğu doğurmaya ikna edilmeye çalışılmaktadır. Gebeliğin sonlandırılması için ayrıca tıbbi- sosyal ve kriminolojik endikasyona dayanılabilmektedir. Bkz. Lindemann, *Vor §§218* (n 3) kn. 2. Alman hukukunda hekim hekimlik tecrübelerine dayanarak gebeliğin bir suç sonucunda meydana geldiği kanaatine ulaşırsa, adli mercilerle irtibata geçmeksizin 12. haftaya kadar olan gebelikleri sonlandırabilir. Bkz. Lindemann, *Vor §§ 218* (n 3) kn. 32; ayrıca bkz. Johannes Wessels ve Michael Hettinger, *Strafrecht Besonderer Teil II* (40. Auflage C.F. Müller 2016) kn. 235.

⁹⁴ Işık (n 36) 35-36.

bilirliğini fiilen ortadan kaldırır.⁹⁵ Bu nedenle öğretilde, konuya ilişkin aşağıda aktarıldığı gibi çok sayıda çözüm önerisi getirilmiştir.

Bir görüşe göre; TCK m. 99/6'ya dayanılarak rahim tahliyesi sadece Cumhuriyet savcısı tarafından iddianamenin düzenlenmesinden sonra, savcının talebi üzerine yapılmalıdır. Keza tahliye edilen rahimden elde edilen doku ve diğer tıbbi ürünlerin delil olarak saklanması veya ayrıntılı inceleme yapılması için muhafaza altına alınması gerekebilir.⁹⁶

Başka bir görüşe göre ise; mevcut düzenlemede en azından soruşturmaya başlanmış olma şartı dahi öngörülmediğinden, kanun değişene kadar öncül suçla ilişkin olayın adliyeye intikal etmiş olması şartı aranmalıdır. Hekim, sadece kadının beyanına güvenerek rahim tahliyesi yapmamalıdır. Olayın adli makamlara intikal etmiş olması, hekime belirli bir güvence sağlayacaktır. Adli makamlara yapılacak bir bildirim, rahim tahliyesi konusunda hekime yetki verebilir. Bu görüş, suç mağduru olduğunu iddia eden kadının sahte ihbarda bulunması durumunda, gebeliği sonlandıran hekimin çocuk düşürme kastıyla hareket etmediğinden cezalandırılmayacağını kabul etmektedir. Sahte ihbarda bulunan kadının ise çocuk düşürme suçundan dolayı fail olarak sorumlu tutulması gerektiği savunulmaktadır.⁹⁷ Kadın açısından ayrıca iftira veya suç uydurma suçlarının da söz konusu olabileceği belirtilmektedir.⁹⁸

Öğretilde savunulan diğer bir görüşe göre ise; TCK m. 99/6 düzenlemesi yalnızca mağdurun suç sonucu gebe kaldığı yönündeki beyanı esas alınarak rahim tahliyesi yapılmasına imkân vermez. Bir suç olgusundan bahsedildiği için bu suç sebebiyle mutlaka soruşturma veya kovuşturma başlatılmış olması ve rahim tahliyesinin Cumhuriyet savcısı veya davanın görüldüğü mahkemenin bilgisi dahilinde gerçekleştirilmiş olması gerekir. Eğer herhangi bir soruşturma veya kovuşturma olmadan gebelik sonlandırılırsa TCK m. 99/6 uygulanamaz.⁹⁹

Bu konuda ortaya konan başka bir görüşe göre; kadının suç mağduru olduğu ve gebeliğin bu suç neticesinde gerçekleştiği adli tıp raporuyla tespit edilmeli, ayrıca bu tespit bilirkişi raporuyla da desteklenmelidir. Kadının suç mağduru olduğu tıbbi raporlarla ortaya konsa bile, gebeliğin sonlandırılmasına hekim tek başına karar vermemelidir. Hekim soruşturma aşamasında savcıdan veya sulh ceza hakiminden gebeliğin sonlandırılması yönünde karar verilmesi için talepte

⁹⁵ Keskin-Kiziroğlu (n 31) 183; benzer yönde Dönmez (n 92) 134.

⁹⁶ Doğan (n 50) 115.

⁹⁷ Hakeri, Tıp Hukuku (n 4) 433.

⁹⁸ Topaç (n 22) 185. Bir görüşe göre; beyanın doğru olmadığı tespit edilirse kadın ağır bir yaptırımla karşı karşıya kalmalıdır. Yargılama sonunda kadının beyanının gerçek olmadığını anlaşılmasının iftira suçunun nitelikli hali olması önerilmekte ve kadının hem çocuk düşürme hem de nitelikli iftira suçlarından cezalandırılması gerektiği belirtilmektedir. Böyle bir düzenlemeyle TCK m. 99/6'nın kötüye kullanılmasının önlenebileceği iddia edilmektedir. Işık (n 36) 51.

⁹⁹ Özgenç (n 39) 376.

bulunmalı, isnat edilen suçun gerçekliğini ve adliyeye intikal etmiş olup olmadığını araştırmalıdır.¹⁰⁰

Gebeliğin sonlandırılmasına kimin karar vereceği konusunda ortaya konan diğer bir görüşe göre ise; 10 haftalık süreyi geçiren ama gebeliği sona erdirmek isteyen kadın suç sonucu mağdur olduğunu ileri sürebilir. Bu nedenle gebeliğe son verilebilmesi için, Cumhuriyet Başsavcılığı ile irtibata geçilmesi, kadının gebeliğe neden olabilecek bir suçun mağduru olduğu konusunda soruşturma olup olmadığının sorulması, böyle bir soruşturma yoksa da hekim tarafından durumun resmi mercilere bildirilmesi gerekir. Şüpheli hakkında iddianame tanzim edilirse gebeliğin suç sonucu olduğu kabul edilmelidir. 20 haftalık sürenin geçirilmemesi için, hekimin savcılığın soruşturmayı tamamlamasını beklemesi yeterli görülmemelidir. Soruşturmanın 20 haftalık süreyi aşacak şekilde uzun sürme olasılığının bulunduğu durumlarda ise Cumhuriyet savcısının 20 haftalık süre dolmadan¹⁰¹ dosyada bulunan mevcut delillerle gebeliğin suç sonucu olduğu konusunda bir kanaati varsa, sulh ceza hakiminden gebeliğin sonlandırılmasını talep etmesi ve hâkimin kararı üzerine de hekimin gebeliğin sonlandırması önerilmektedir.¹⁰²

Kadının suç sonucu gebe kaldığı gerekçesiyle rahim tahliyesi için hekime başvurması durumunda, hekimin durumu zaten TCK m. 279 veya TCK m. 280 gereğince adli makamlara bildirmekle yükümlü olduğuna işaret edenler de vardır.¹⁰³ Bu yazarlara göre; buradaki esas mesele, hekimin söz konusu bildirimini rahim tahliyesinden önce mi yoksa sonra mı yapacağıdır. Zaman kaybını önlemek amacıyla hekimlerin durumu tespit edip, adli makamlara sonradan bildirmek şartıyla mağduru en yakın uzman hekime yönlendirmeleri ve operasyonun derhal yapılması gerektiği ifade edilmektedir.¹⁰⁴

Öğretide, gebeliğin suç sonucu oluşup oluşmadığının adli değil tıbbi makamlar tarafından tespit edilmesini önerenler de olmuştur. Buna göre; tıbbi makamlar mağdur üzerinde delil araştırması yapmak için, adli makamlardan alınacak bir karara ihtiyaç duyar. Ancak tıbbi makamlar tarafından hazırlanan rapor cinsel ilişkinin rızayla mı yoksa rıza olmadan mı gerçekleştiğini ortaya koyar. Suça ilişkin hukuki bir tespit olmasa bile, rıza olmadan gerçekleşen eylem cinsel saldırı suçunu oluşturacağından, gebeliğin de suç sonucu gerçekleştiği zımnen kabul edilir. Bu

¹⁰⁰ Kitapçıoğlu (n 7) 326. Gülşen'e göre ise soruşturma aşamasında gebe kadının isteği üzerine Cumhuriyet savcısı CMK m 162 gereğince sulh ceza hakiminden karar talep etmelidir. Suç sonucu oluşan gebelik ancak bu karar verildikten sonra sonlandırılmalıdır. Bkz. Gülşen (n 11) 1218.

¹⁰¹ Yazara göre; 20 haftalık sürenin geçeceğini öngören Cumhuriyet Savcısının kanaatini bildirmek suretiyle süreci başlatması, gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin sürenin geçmesine engel olacak ve kadının yeniden ve telafisi mümkün olmayacak şekilde mağdur edilmesinin önüne geçilmesini sağlayacaktır. Topaç (n 22) 193.

¹⁰² Topaç (n 22) 183-185.

¹⁰³ Işık (n 36) 37.

¹⁰⁴ Işık (n 36) 39.

hususunda da dikkate alan görüşe göre; suç sonucu gebe kalındığı iddiasının varlığı halinde gebeliğin sona erdirilmesi için hem hukukun hem güvenliğinin sağlanması hem de yapılan eylemde hekimin ve mağdurun hukuka uygunluk şartlarını taşıması için adli makamdan karar alınması ön şart olarak görülebilir. Ancak duruma göre değişmekle birlikte adli makamlara başvurarak karar alınması kolay ve hızlı olmayabilecektir. Bu nedenle kadının rızası olduğu dikkate alınarak psikolojik ve fizyolojik inceleme sonucunda rapora dayanarak adli bir karara ihtiyaç duyulmaksızın gebeliğin sonlandırılması da mümkün olabilmelidir.¹⁰⁵

Yukarıda da aktarıldığı gibi, öğretilerdeki genel kanaat hekimin gebeliği sonlandırmadan önce, adli makamlarla irtibata geçmesi gerektiği yönündedir. Ancak kanaatimizce suç sonucu gebe kaldığı gerekçesiyle rahim tahliyesi için başvuran kadının yaşına göre ikili bir ayırım yapılmalıdır. TCK m. 99/6'ya dayanarak gebeliğin sonlandırılması talebiyle hekime başvuran kişi çocuksa, gebeliğin çocuğun mağduru olduğu bir suç neticesinde meydana geldiği konusunda herhangi bir tereddüt yoktur.¹⁰⁶ Bu durumda 20 haftalık sürenin kaçırılmaması için hekim gebeliği sonlandırdıktan sonra, TCK m. 279 ve TCK m. 280'den kaynaklanan yükümlükleri gereği adli makamlara bildirimde bulunabilir. Önce bildirim, sonra rahim tahliyesi gibi bir zorunluluk bulunmadığı gibi, gebeliğin sonlandırılması için savcılığın veya mahkemenin bir karar vermesinin beklenmesine de gerek yoktur. Çünkü çocukların cinsel dokunulmazlığına karşı işlenen suçlar neticesinde oluşan gebeliğin, çocuğun mağduru olduğu bir suç neticesinde oluştuğu ve bu gebeliğin 20 haftaya kadar uzman hekim tarafından hastane ortamında sonlandırılabilirliği, TCK m. 103 ve m. 104'te yapılan düzenlemelerle açıkça belirlenmiştir. Kanun koyucu, çocuğun cinsel ilişkiye yönelik rızasına hiçbir değer atfetmemiştir. TCK m. 103, TCK m. 104 ve TCK m. 99/6 birlikte değerlendirildiğinde, çocukların gebeliğini 20 haftaya kadar sonlandırma konusunda hekimlerin kanunen yetkilendirilmiş oldukları görülmektedir.

Gebeliği sonlandırma talebiyle hekime başvuran kadının reşit olduğu durumlarda ise salt kadının beyanına dayanılarak gebelik sonlandırılmamalıdır. Hükümde yer verilen "suç sonucu" ifadesi gebeliğe neden olan eylemin suç olup olmadığının tespit edilmesini gerekli kılmaktadır. TCK çocuklarda olduğu gibi yetişkinlere karşı işlenen ve gebeliğe neden olan fiillerin tamamının suç olduğuna ilişkin bir düzenleme içermemektedir. Bilakis yetişkinler cinsel özgürlükleri üzerinde hukuki sınırlar dahilinde, diledikleri gibi tasarrufta bulunabilirler. TCK çocukların cinsel dokunulmazlığını korurken, yetişkinlerin cinsel özgürlüğünü yalnızca bu özgürlüğü ihlal eden fiillere karşı korumaktadır. Dolayısıyla gebelik, kadının cinsel özgürlüğünü ihlal eden bir fiil neticesinde gerçekleşmiş

¹⁰⁵ Dürüstkan ve Sert (n 92) 5.

¹⁰⁶ Yukarıda da işaret ettiğimiz gibi burada bahsedilen çocuklar resmî olarak evli olmayan ve dolayısıyla hukuken reşit kılınmamış çocuklardır. Hukuken reşit olan çocuklar hakkında TCK m. 99/6 uygulanması ise 18 yaşını tamamlayarak reşit olan kadınlarla aynı olmalıdır.

olabileceği gibi, kadının rızasıyla girdiği cinsel ilişki sonucunda da oluşmuş olabilir. Ancak burada daraltıcı yorum yapılmalı ve kanunda yer alan “suç sonucu” ifadesi, yargılama makamının karar vermesinin beklenmesi gerektiği şeklinde anlaşılmalıdır. Zira yukarıda da belirtildiği üzere Kanundaki 20 haftalık süre bunu mümkün kılmamaktadır.

Kanaatimizce, süre açısından makul ve normun kötüye kullanılmasını engelleyebilecek olan yöntem “bildirim” yöntemidir. Buna göre hekim öncelikle kendi hekimlik tecrübelerine dayanarak, gebeliğin bir suç sonucu meydana gelip gelmediğini değerlendirmelidir. Hekimin tecrübeleri kadının suç mağduru olduğu iddiasını destekliyorsa savcılığa bir soruşturma olup olmadığı sorulmalı; eğer bir soruşturma yoksa adli makamlara durum bildirilmelidir. Zaten mevcut olan veya hekimin bildirimiyile başlatılmış olan toplanan deliller; gebeliğin kadına karşı işlenen bir suç neticesinde olduğu yönünde yeterli şüphe oluşturuyorsa, yani iddianame düzenlenmesine yetecek nitelikteyse, savcı hekime durumu bildirmelidir. Hükmün uygulanmasına ilişkin olarak, kanun savcı, hâkim veya mahkeme kararı alınması gerektiğine ilişkin bir şart öngörmemiştir. Bu nedenle açık bir yasal düzenleme yapıncaya kadar; hekimin, savcılığa durumu bildirmesi, bilgi talep etmesi ve savcının iddianame düzenlenmesi için yeterli şüphenin mevcut olduğuna ilişkin vereceği cevap üzerine, gebeliği sonlandırması hukuka aykırı olmayacaktır. Ancak burada savcılıkla irtibata geçilmesinin nedeni, karar beklentisi değil, hükmün amacı dışında kötüye kullanılmasına engel olmaktır.

Kadının, gebeliğin mağduru olduğu bir suç neticesinde olduğu konusunda hekimi ve savcuyu yanıltması durumunda ise hem hekim hem de savcı hakkında TCK m. 30/3 hükmü uygulanacaktır. Yalan söyleyip hekimi ve savcuyu yanıltarak, gebeliğin sonlandırılmasını sağlayan kadının ise; dolaylı fail olarak TCK m. 100’den sorumluluğu devam eder. Bu çözüm, hükmün amacı dışında kötüye kullanılmasını belli ölçüde önleyecektir.

D. Gebeliğin Sonlandırılmasında Eşin ve Yasal Temsilcinin Rızası

TCK m. 99/6’da yer alan düzenlemeye göre; kendisine karşı işlenen bir suç sonucunda gebe kalan kadın, söz konusu gebeliğin sonlandırılmasına rıza göstermiş olmalıdır. Ancak suç sonucu gebe kalmış olmasına rağmen, kadın gebeliği sonlandırmak istemiyorsa, kadının iradesine saygı gösterilmelidir.

NPHK m. 6’da gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin hususlar düzenlenmiştir. NPHK m. 6’ya göre rahim tahliyesi; 15-18 yaş aralığında bulunan çocuklarda, çocuğun rızası ve velinin izniyle; vesayet altında bulunup da reşit veya mümeyyiz olmayan kişilerde, reşit olmayan kişinin ve vasinin rızasıyla birlikte sulh hakiminin izniyle gerçekleştirilir. Akıl hastalığı nedeniyle irade serbestisine sahip olmayan kadının gebeliğinin sonlandırılmasında, kadının rızası aranmaz. Kadın evlyise eşinin de rıza göstermesi gerekir. Aynı husus Tüzük m. 13’te de yer al-

maktadır.¹⁰⁷ Ancak söz konusu rızanın, TCK m. 99/6 hükmü gereğince yapılacak rahim tahliyesinde de aranıp aranmayacağı tartışmalıdır.

Öğretide TCK m. 99/6 bağlamında olmasa da rahim tahliyesinde izne ilişkin bazı görüşler ileri sürülmüştür. Bu görüşlerden ilkinde göre; gebeliğin sonlandırılması için gereken izin bir hukuka uygunluk sebebidir ve bu şart tamamlanmadan yapılan rahim tahliyesi doktorun hukuki sorumluluğunu gerektiren haksız bir fiildir.¹⁰⁸ Diğer bir görüşe göre ise, eşin rızasının aranmasına ilişkin düzenleme, Mülga Medeni Kanun m. 152’de yer alan “*Koca birlüğün reisi*dir.” hükmünden kaynaklanmaktadır. Ancak ilgili Kanun mülga edilmesine rağmen bu hükümler güncellenmemiştir.¹⁰⁹ 4271 sayılı Medeni Kanun’un kocanın aile birlüğünün reisi olduğuna ilişkin hükmü ortadan kaldırıldığından Tüzük’ün m.13/1-d ve NPHK m. 6/2 hükmünü uygulama imkânı kalmamıştır. Bu durumda eşin izni olmadan evli kadının rızası üzerine gebeliğin sonlandırılması¹¹⁰ hekim açısından hukuki sorumluluk doğurmaz.¹¹¹ Bu görüş, NPHK’da kocanın veya kanuni temsilcinin izni alınmadan rahim tahliyesi yapılması durumunda idari ya da cezai bir yaptırım öngörülmemiş olmasına da dikkat çekmektedir. Buna göre; TCK’nın çocuk düşürme suçlarına ilişkin hükümlerinde yalnızca kadının rızası veya rızasının bulunmaması suçun unsuru olarak düzenlenmiştir.¹¹² TCK’da yer alan düzenlemeye göre 10 haftaya kadar olan gebeliklerin sonlandırılmasında kadının rızası varsa fiil suç teşkil etmez. Eşin rızasının bulunmaması, fiilin tipe uygun olması yani suç teşkil etmesi için aranan şartlardan biri değildir.¹¹³ Eşin rızasının alınmamasının hem TCK hem de NPHK tarafından yaptırıma bağlanmamış olması, kanun koyucunun eşin rızası konusunda ısrarcı olmadığını ortaya koymaktadır. Bu durumda eşin rızası alınması koşulu ihmal edilebilir.¹¹⁴

¹⁰⁷ Eşin rızasının gerekli olup olmadığı konusundaki tartışmalar için bkz: Kudret Güven, ‘Evli Kadının Gebeliğinin Sona Erdirilmesinde (Kürtajında) Eşinin İzni Sorunu’ (2016) 2 (1) Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 11, 29-31.

¹⁰⁸ Güven (n 107) 14.

¹⁰⁹ Doğan (n 50) 103.

¹¹⁰ Doğan (n 50) 103. Ancak Yargıtay, boşanma davasında, kendisini ailesi ile oturmaya zorlayan ailesine karşı müdahalesiz kalan kocasının davranışına karşılık kocasının izni olmadan hamileliğini sonlandıran kadının eylemini kusurlu saymıştır. Yargıtay 2 HD E 2013/1405 K 2012/2013. Aktaran: Topaç (n 22) 179.

¹¹¹ Ayrıca eşin rızasının yokluğuna rağmen kadının gebeliği sonlandırmak istediği hallerde Güven’e göre; Medeni Kanun m. 195/1’de yer alan, *evlilik birlüğü içinde önemli bir konuda uyuşmazlığa düşülmesi halinde hakim*in müdahalesinin istenebileceğine ilişkin düzenleme rahim tahliyesinde de kullanılabilir. Yazar, evli kadının rahim tahliyesi konusunda eşinin izin vermemesi üzerine mahkemeye başvurarak mahkeme izni ile rahim tahliyesini gerçekleştirebileceğini önermiştir. Güven (n 107) 29

¹¹² Keskin-Kızıroğlu (n 31) 73-174.

¹¹³ Topaç (n 22) 79.

¹¹⁴ Güven (n 107) 32. Yazara göre en kısa zamanda NPHK’nın TCK ile uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir. Güven (n 107) 32.

Öğretide savunulan doğrudan TCK m. 99/6 hükmünü değerlendiren bir görüşe göre ise; kadının uğradığı cinsel saldırı suçu sonucunda gebe kalması durumunda, TCK m. 99/6 hükmünün uygulanabilmesi için gebe kadının rızası yeterlidir ve eşin rızasının alınmasına gerek yoktur.¹¹⁵ Çünkü TCK m. 99/6'da sadece kadının rızasının bulunması gerektiği belirtilmiş, ayrıca bir başkasının rızası aranmamıştır. NPHK m. 6/2'de eşin rızasının aranmasının TCK m. 99/6 açısından bir önemi yoktur. Zira NPHK m. 6/2'de süresi on haftadan fazla olmayan gebeliğin sonlandırılmasının yasal koşulları düzenlenmiştir. Gebelik süresinin 10 haftayı aştığı hallerde ise eşin rızasına ihtiyaç bulunmamaktadır. Bu görüşü savunanlar, mevzuat birliğinin sağlanması için NPHK m. 6/2'ye "*TCK 102/2'de düzenlenen eşe karşı cinsel saldırı şüphesi sonucu gebe kalan kadının TCK m. 99/6 hükmü gereğince gebeliğini sonlandırmak istemesi halinde gebe kadının eşinin rızası aranmaz.*" şeklinde bir düzenleme eklenmesini önermektedirler.¹¹⁶

Kanaatimizce de NPHK m. 6'da yer alan kadın dışında başkalarının da rızasının alınması gerektiğine ilişkin düzenlemeler, TCK m. 99/6'daki şartlar altında gebeliğin sonlandırılması durumunda uygulanmamalıdır. TCK m. 99/6 olağanüstü şartlar altında gebeliğin sonlandırılmasına izin veren istisnai bir düzenlemedir. Bu düzenlemenin uygulanmasında, gebeliğin sonlandırılmasına ilişkin olağan prosedürün işletilmesi beklenemez. Gebelik kadının mağduru olduğu bir suç neticesinde oluşmuşsa burada koca veya kanuni temsilci açısından gözetilmesi gereken bir menfaat yoktur.

Öte yandan gebeliğe neden olan suçun faili, NPHK m. 6 gereğince rıza göstermesi gereken kişiler de olabilir. İki kanun birlikte değerlendirildiğinde, TCK m. 99/6'nın uygulanmasında NPHK m. 6'nın uygulanamayacağı açıktır. Gebelik süresi on haftayı geçmiş olsun ya da olmasın, TCK m. 99/6'nın uygulanmasında kadının rızası dışında başka birinin rızasına gerek yoktur. Bu durumda kadın dışında başka birinin rızasını aramak, hükmün amacıyla da bağdaşmaz.¹¹⁷ Çünkü kendisine karşı işlenen bir suç neticesinde gebe kalmış olan kadının rahim tahliyesine başkasının izin vermesi beklenirse, bu kişiler izin vermediğinde, kadın çocuğu doğurmak zorunda kalır. Bu durumda kadın ikinci bir mağduriyet yaşar ve psikolojik olarak yıpranır. Oysa ki TCK m. 99/6, tam da buna engel olmayı amaçlamaktadır.

¹¹⁵ Oktar (n 50) 219; Muş (n 47) 122. Aynı yönde Alper Uyumaz ve Yasemin Avcı, 'Türk Hukukunda Gebeliğin Sonlandırılması' (2016) 7 (1) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 579, 608-609.

¹¹⁶ Muş (n 47) 122.

¹¹⁷ Benzer yönde; Güven (n 107) 31-32; Dönmez (n 92) 114. Yazar burada NPHK m. 8/2 gereğince hekimin para cezasıyla cezalandırılacağını belirtse de ilgili hüküm yapılan değişiklikte birlikte yalnızca Kanununun 3. maddesine aykırılıkları para cezasına bağlamış olup, rahim tahliyesi ile ilgili düzenlemeye yapılan bir atf söz konusu değildir. Dönmez (n 92) 114.

SONUÇ

TCK m. 99/6 gerek öğretide gerekse uygulanma çok tartışmalı bir düzenlemedir. Hükümün belirsizliği, Anayasa Mahkemesinin kararlarında da görüldüğü gibi telafisi imkansız mağduriyetlere yol açmaktadır. Düzenlemeye ilişkin sorunlar bir an önce giderilmelidir.

TCK m. 99/6'ya ilişkin ilk sorun, hukuki niteliğinin belirsizliğidir. Hükümün hukuki niteliği, yargılama sonunda hem hekim hem de gebe kadın hakkında verilecek olan karar açısından belirleyicidir. Kanaatimizce, bu hüküm kendine özgü, özel bir hukuka uygunluk nedenidir. TCK m. 99/6 suç mağduru kadına 20. haftaya kadar olan gebeliği sonlandırmayı talep etme hakkı tanımaktadır. Yani bu hükme dayanılarak ve hükümde belirtilen şartlar altında gerçekleştirilen rahim tahliyeleri, gebe kadın açısından hakkın kullanılması kapsamında hukuka uygundur. Hekim ise suç mağduru kadının gebeliğini 20 haftaya kadar sonlandırma konusunda TCK m. 99/6'nın kendisine vermiş olduğu yetkiyi kullandığı için cezalandırılmaz. Mağdur kadının rızası üzerine rahim tahliyesi gerçekleştiren hekim kanun hükümünü icra ettiği için, fiil hukuka uygundur. Bu nedenle gebelik TCK m. 99/6 kapsamında sonlandırıldığında hem hekim hem de kadın hakkında çocuk düşürtme suçundan beraat kararı verilmelidir.

İkinci sorun, TCK m. 99/6 açısından hangi suçların öncül suç olduğudur. Bu bağlamda çeşitli görüşler öne sürülmüş olsa da, kanaatimizce burada amaçsal yorum yapmak ve istisnai hükümlerin dar yorumlanacağı ilkesini dikkate almak gerekir. Buradan hareketle ulaşılabilecek sonuç; TCK m. 99/6 açısından öncül suçların cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlarla sınırlı olduğudur. Yapay dölleme, fuhuş veya hileli evlenme gibi suçlardan biri sonucu gebe kalan kadın, bu hükümden yararlanamaz. Buna karşın cinsel saldırı, cinsel istismar ve reşit olmayanla cinsel ilişki suçlarının mağduru olanlar, TCK m. 99/6'ya dayanarak gebeliğin sonlandırılmasını talep edebilir.

Hükümden kaynaklanan ve uygulamada en çok problem yaratan sorun ise gebeliğin suç sonucu oluştuğunun nasıl tespit edileceğidir. Kanun gebeliğin suç sonucu oluştuğunun nasıl tespit edileceği konusunda sustuğu için, uygulamada 20 haftalık sürenin kaçırılmasına neden olan vakalarla karşılaşmaktadır. Yukarıda da belirttiğimiz gibi eğer gebeliğin sonlandırılmasını talep eden kişi reşit değilse, bu gebeliğin bir suç neticesinde oluştuğunu kanun koyucu "çocukların cinsel istismarının" ve "reşit olmayanla cinsel ilişkinin" suç olduğunu düzenleyerek zaten belirlemiştir. Bu durumda çocuğun evlilik yoluyla reşit olup olmadığını tespit etmek dışında hekimin değerlendirmesi veya başka bir makamın kararını beklemesini gerektiren, yoruma açık bir durum yoktur. Çocuk ya çocuğun cinsel istismarı (TCK m. 103) ya da reşit olmayanla cinsel ilişki (TCK m. 104) suçuna neticesinde gebe kalmıştır. Her iki eylem de suç olduğuna göre gebeliğin çocuğun mağduru olduğu bir suç neticesinde gerçekleştiği de doğrudan kanun tarafından tespit edilmektedir. Bu durumda uzman hekim rıza, süre ve hastane şartlarına

riayet ederek çocuğun gebeliğini kanunun kendisine verdiği yetkiyle sonlandırmalıdır. Bunun için savcının veya hakimın kararını beklemesine gerek yoktur. Hekim TCK m. 280'den kaynaklanan bildirim yükümlülüğünü, 20 haftalık süre sınırının kaçırılma tehlikesinin bulunduğu vakalarda, gebeliği sonlandırdıktan sonra da yerine getirebilir.

Gebe kadının reşit olması durumunda ise hekim, yalnızca kadının beyanıyla rahim tahliyesine girişmemelidir. Çünkü, TCK m. 99/6'da yer alan "suç sonucu" ifadesi, gebeliğe neden olan fiilin suç olup olmadığının tespitini gerekli kılmaktadır. Ancak kanunda yer alan "suç sonucu" ifadesi yargılama makamının karar vermesinin beklenmesi gerektiği şeklinde anlaşılmalıdır. Keza Kanundaki 20 haftalık süre sınırlaması mahkeme kararının beklenmesine imkân tanımamaktadır. Kanaatimizce, belirttiğimiz gibi süre açısından makul ve normun kötüye kullanılmasını engelleyebilecek olan yöntem "bildirim" yöntemidir. Buna göre hekim öncelikle kendi hekimlik tecrübelerine dayanarak, gebeliğin bir suç sonucu meydana gelip gelmediğini değerlendirmelidir. Hekimin tecrübeleri kadının suç mağduru olduğu iddiasını destekliyorsa savcılığa bir soruşturma olup olmadığı sorulmalı; eğer bir soruşturma yoksa adli makamlara durum bildirilmelidir. Ardından savcı CMK m. 170 gereğince yaptığı soruşturma sonunda, suçun işlendiği konusunda yeterli şüpheyi oluşturan ve iddianame düzenlenmeye yetecek delile ulaştığını bildiren bir yazı gönderirse, hekim gebeliği sonlandırmalıdır. Kadının, gebeliğin mağduru olduğu bir suç neticesinde oluştuğu konusunda hekimi ve savcuyu yanıltması durumunda ise hem hekim hem de savcı hakkında TCK m. 30/3 hükmü uygulama alanı bulur. Hekim ve savcuyu hataya sevk ederek, gebeliğin sonlandırılmasını sağlayan kadının ise; olarak TCK m. 100'den sorumluluğu devam eder. Bu çözüm, TCK m. 99/6'nın kötüye kullanılmasını belli ölçüde önleyecektir.

NPHK m. 6'da yer alan rahim tahliyesi öncesinde çocuğun vasisinin, evli kadının ise eşinin rızasının alınması gerekliliğine ilişkin düzenleme, suç sonucu oluşan gebeliklerin sonlandırılmasında uygulanamaz. Zira gebeliğe neden olan suçun faili, NPHK m. 6 gereğince rıza göstermesi gereken kişiler olabilir. İki kanun birlikte değerlendirildiğinde, TCK m. 99/6'nın uygulanmasında NPHK m. 6'nın uygulanamayacağı açıktır. TCK m. 99/6'nın uygulanmasında bu kişilerin rızasını aramak hükmün amacıyla bağdaşmaz. Çünkü suç sonucu gebe kalan kadının rahim tahliyesi için başkasının izin vermesi beklenirse, bu kişiler izin vermediğinde, kadın çocuğu doğurmak zorunda kalır. Bu durumda kadın ikinci bir mağduriyet yaşar ve psikolojik olarak yıpranır.

KAYNAKÇA

- Aktaş S, 'Hukukta Yorum Çabaları' (2011) 15 (3-4) 1-33
- Artuk ME, Gökçen A ve Yenidünya AC, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (7. Baskı Adalet Yayınevi 2013)
- Arzt G, Weber U, Heinrich B ve Hilgendorf E, *Strafrecht Besonderer Teil, Lehrbuch* (2. Auflage Giesking 2009)
- Can S, 'Çocuk Düşürtme Suçunun Suç Sonucu Oluşan Gebelikler Açısından Değerlendirilmesi' 1 (2015) Ankara Barosu Dergisi 80-104
- Çetiner M, 'Türk ve Alman Ceza Hukukunda Çocuk Düşürtme Suçu' (Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2017)
- Demirbaş T, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (17. Baskı Seçkin Yayıncılık 2022)
- Doğan R, 'Kadının Üreme Hakkı, Kürtaj, Çocuk Düşürme ve Düşürtme Suçları' (2016) (127) Türkiye Barolar Birliği Dergisi 73-120
- Dönmez B, 'TCK'da Çocuk Düşürtme Suçu Mukayeseli Hukuk ve AİHM'nin Bakış Açısıyla Ceninin Yaşama Hakkının Sınırlandırılması' (2009) 9 (2) Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 99-142
- Dönmezer S, *Kişilere ve Mala Karşı Cürümler* (16. Bası Beta Basım 2001)
- Dürüstkan S ve Sert G, 'Eşin Cinsel Saldırısı ile Gebe Kalan Kadın Açısından Çocuk Düşürtme Suçu ve Hekimin Suçu Bildirmeme Suçu', II. Uluslararası Şiddeti Anlamak Kongresi, 16-18 Ekim 2020, Erişim: https://www.researchgate.net/publication/363186924_Esinin_Cinsel_Saldirisi_ile_Gebe_Kalan_Kadin_Acısından_Cocuk_Dusurtme_Sucu_ve_Hekimin_Sucu_Bildirmeme_Sucu
- Ekici M, 'Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu (TCK m. 104) Bağlamında Akran Sorunu' in Türkan Yalçın (Yayına Hazırlayan) *Çocuk Yazıları* (Savaş Yayınevi, Ankara 2022) 385-433
- Ekici-Şahin M, *Ceza Hukukunda Rıza* (On İki Levha Yayıncılık 2012)
- Erdem DÖ, 'Çocuk Düşürtme Düzenlemesi' (2016) 65 (4) AÜHF 1637-1688
- Erdem MR, Tezcan D ve Önok RM, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku* (21. Bası Seçkin Yayıncılık 2023)
- Erem F, *Ceza Hukuku Hususi Hükümler*, 2. Cilt (Ajans-Türk Matbacılık Sanayii Ankara 1968)
- Erman ve Özek, Sahir E, *Ceza Hukuku Özel Bölüm, Kişilere Karşı İşlenen Suçlar* (Dünya Yayıncılık 1994)

Ertuğrul H, ‘Türk Ceza Hukukunda Çocuk Düşürtme, Çocuk Düşürme ve Kısırlaştırma Suçları’ (Doktora Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2016)

Fischer T, *Strafgesetzbuch mit Nebengesetzen StGB §218 a* (60. Auflage CH Beck 2013)

Gökcan HT ve Artuç M, *Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Şerhi, 5. Cilt, m. 197-254* (2. Bası Adalet Yayınevi 2021)

Gökcan HT ve Artuç M, *Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Şerhi, 3. Cilt, m. 86-140* (2. Bası Adalet Yayınevi 2021)

Gözler K, *Hukuka Giriş* (14. Baskı Ekin Yayınevi 2017)

Gülşen R, ‘Suç Sonucu Oluşan Gebeliğin 20. Haftaya Kadar Sona Erdirilebilmesi’ in *Tıp Hukukunun Güncel Sorunları* (TBB Yayını 2008) 1209-1227

Güney-Tunalı I, ‘Hekimlerin Gebeliklerin Sonlandırılmasından Kaynaklanan Sorumluluğu’ (2016) 11 (119) Terazi Hukuk Dergisi 256-271

Güven K, ‘Evli Kadının Gebeliğinin Sona Erdirilmesinde (Kürtajında) Eşinin İzni Sorunu’ (2016) 2 (1) Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 11-35

Hafizoğulları Z ve Özen M, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (12. Baskı USA Yayıncılık 2019)

Hafizoğulları Z ve Özen M, *Türk Ceza Hukuku, Özel Hükümler, Kişilere Karşı Suçlar* (6. Baskı USA Yayıncılık 2017)

Hakeri H, *Tıp Ceza Hukuku* (4. Bası Seçkin Yayıncılık 2024)

Hakeri H, *Tıp Hukuku* (3. Baskı Seçkin Yayıncılık 2010)

Işık B, ‘Mağduru Olduğu Bir Suç Sonucu Gebe Kalan Kadının Çocuğunun Düşürtülmesi Suçu (TCK 99/6)’ (2015) 3 (2) Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi 25-55

Jescheck HH ve Weigend T, *Lehrbuch des Strafrechts, Allgemeiner Teil* (5. Auflage Duncker&Humblot 1996)

Kanbur MN, ‘Rahim Tahliyesine Yönelik Fiiller Bakımından Hekimin ve Diğer Sağlık Personelinin Çocuk Düşürtme Suçu Çerçevesinde Cezai Sorumluluğu’ iç (Tıp Ceza Hukukunun Güncel Sorunları, V. Türk- Alman Tıp Hukuku Sempozyumu, 28 Şubat- 1 Mart 2008 Ankara Türkiye Barolar Birliği Yayınları 1. Baskı Nisan 2008) 1229-1258

Kangal ZT, ‘Kişisel Cezasızlık Nedenleri ve Cezayı Kaldıran veya Azaltan Kişisel Nedenler’ (2011) 7 Bahçeşehir Üniversitesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi 38-60

Kangal ZT, *Ceza Hukukunda Zorunluluk Durumu* (Seçkin Yayıncılık 2010)

Keskin-Kiziroğlu S, 'Türk Ceza Hukukunda Çocuk Düşürtme, Düşürtme ve Kısırlaştırma Suçları' (2013) 19 (2) *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* (Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan) 165-190

Kindhäuser U, *Strafrecht Besonderer Teil I, Straftaten gegen Vermögensrechte* (6. Auflage Nomos 2014)

Kitapçıoğlu T, 'Türk Ceza Kanunu'nda Çocuk Düşürtme Suçu' (2012) 18 (1) *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi* 297-332

Koru O, 'Tıbbi Müdahalenin Hukuka Uygunluğu: Endikasyon Şartı' (2021) 12 (2) *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 491-500

Lindemann M, in *Strafgesetzbuch Leipziger Kommentar, Band 11, §§ 211-231* (13. Auflage De Gruyter 2023)

Maurach R, Schoeder FC, Maiwald M, Hoyer A ve Momsen C, *Strafrecht Besonderer Teil, Teilband 1* (11. Auflage C.F. Müller 2019)

Merkel R, *Nomos Kommentar, Strafgesetzbuch* (Hrsg. Urs Kindhäuser, Ulfried Neumann, Ullrich Paeffgenrank Saliger), *Strafgesetzbuch* (6. Auflage Nomos 2023)

Muş MH, *Türk Ceza Kanunu'nda Çocuk Düşürtme Suçu* (Adalet Yayınevi 2019)

Oktar S, *Türk Hukukunda Çocuk Düşürtme ve Çocuk Düşürtme Suçları (TCK m. 99-100)*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi 2013)

Önder A, *Şahıslara ve Mala Karşı Cürümler ve Bilişim Alanında Suçlar* (Filiz Kitabevi 1994)

Özbek VÖ ve Doğan K, 'Zorunluluk Halinin Hukuki Niteliği' (2007) 9(2) *DEÜHFD* 195-222

Özbek VÖ, Doğan K ve Bacaksız P, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (11. Baskı Seçkin Yayıncılık 2020)

Özbek VÖ, Doğan K ve Bacaksız P, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (18. Baskı Seçkin Yayıncılık 2023)

Özen M, 'Çocuk Düşürtme ve Düşürtme Suçları' (2007) 2 (5) *Terazi Hukuk Dergisi* 97-101

Özgenç İ, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (15. Bası Seçkin Yayıncılık 2023)

Rengier R, *Strafrecht Besonderer Teil II* (18. Auflage C.H Beck 2017)

Sarıtaş E ve Canseven HA, 'Şahsi Cezasızlık Sebeplerinin Maddi Şartlarında Hata' (2023) 11 (1) *Journal of Penal Law and Criminology* 1-25

Şentürk-Tur M, ‘Kadının Üreme ve Kendi Geleceğini Belirleme Hakkı Çerçevesinde Gebeliğin Sonlandırılmasında Yasal Sürelerin Başlangıcı’ (2023) 27(3) AHBVÜHFD 383-414

Topaç TH, ‘Çocuk Düşürtme Suçu’ (2013) 2 Ceza Hukuku Dergisi 147-198

Tulay ME, “Gebeliğin Sonlandırılması Eyleminde Hekimin Faillik Durumu” iç (Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi IV. Uluslararası Tıp Hukuku Kongresi 8-10 Ocak 2021 Bildiri Kitabı Cilt 1) 187-196

Uyumaz A ve Avcı Y, ‘Türk Hukukunda Gebeliğin Sonlandırılması’ (2016) 7(1) İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 579-638

Ünver Y, ‘Türk Ceza Kanunu Açısından Çocuk Düşürtme ve Düşürme Suçları’ (2006) 6(2) YÜHFD 173-230

Wessels J ve Hettinger M, *Strafrecht Besonderer Teil II* (40. Auflage C.F. Müller 2016)

Yalçın-Sancar T, Çok Failli Suçlar (Seçkin Yayıncılık 1998)

Yalçın-Sancar T, *Türk Ceza Hukukunda Kadın* (Seçkin Yayıncılık 2013)

Yokuş-Sevük H, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (4. Baskı Adalet Yayınevi 2022)

Yongalık A, ‘İstisnalar Dar Yorumlanır Kuralı ve Değerlendirilmesi’ (2011) 60 (1) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 1-18

Yurtcan E, *Türk Hukukunda Kürtaj ve Uygulaması- Yasal Kürtaj ve Sterilizasyon Çocuk Düşürtme Suçları*, (2. Bası Kazancı Kitap Ticaret 1990)

Yüce TT, *Ceza Hukuku Dersleri Cilt 1* (Şafak Basım Yayım 1982)

Zafer H, ‘Fuhuş Suçu’ (2019) 21 D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi (Prof. Dr. Durmuş Tezcan’a Armağan (Özel Sayı)) 3157-3183